

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Olomouc 2017

Spurná Pavlína

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra biologie

Bakalářská práce

Pavčina Spurná

**PROBLEMATIKA CHOVU KOŽEŠINOVÝCH ZVÍŘAT
NA ÚZEMÍ ČR**

Olomouc 2017

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Sklenářová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vykonala samostatně pod odborným vedením Mgr. Kateřiny Sklenářové, Ph.D. Veškerá literatura a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, jsou řádně ocitovány a uvedeny v seznamu literatury.

V Olomouci dne .....

Podpis .....

Pavλίna Spurná

Poděkování

Děkuji především mé vedoucí práce Mgr. Kateřině Sklenářové, Ph.D. za odborné vedení, vřelý přístup a rady, které mi při zpracovávání práce poskytovala. Poděkování také patří mé rodině za trpělivost a pevné nervy. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem účastníkům výzkumu za ochotu se podělit o svůj názor.

OBSAH

ÚVOD A CÍLE PRÁCE.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 CHOV KOŽEŠINOVÝCH ZVÍŘAT	10
1.1 POJMOVÉ VYMEZENÍ	10
1.2 HISTORIE KOŽEŠINOVÝCH FAREM NA ÚZEMÍ ČR	11
1.3 SOUČASNÝ STAV V ČR	12
1.3.1 KOŽEŠINOVÁ FARMA KLOPOTOVICE.....	13
2 LEGISLATIVA	16
2.1 PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ OCHRANU ZVÍŘAT	17
2.2 ORGÁNY OCHRANY ZVÍŘAT	17
2.3 NOVELA NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ.....	18
3 KOŽEŠINOVÁ ZVÍŘATA.....	20
3.1 KOŽEŠINA	20
3.2 USMRCOVÁNÍ.....	21
3.3 LIŠKA	21
3.3.1 FARMOVÝ CHOV LIŠEK	23
3.3.2 USMRCOVÁNÍ LIŠEK	23
3.4 NOREK	24
3.4.1 FARMOVÝ CHOV NORKŮ	25
3.4.2 USMRCOVÁNÍ NORKŮ	26
4 WELFARE	27
4.1 WELFARE NA KOŽEŠINOVÝCH FARMÁCH	28
5 ORGANIZACE	30
II. PRAKTICKÁ ČÁST	31
6 VÝZKUMNÁ ČÁST	32
6.1 VZOREK RESPONDENTŮ	32
6.2 METODA SBĚRU DAT	32
6.3 STANOVENÉ HYPOTÉZY	33
6.4 VÝSLEDKY	34
7 DISKUZE	53
8 ZÁVĚR.....	55
SEZNAM LITERATURY	57
SEZNAM GRAFŮ.....	64

SEZNAM TABULEK.....	65
SEZNAM ZKRATEK.....	66
PŘÍLOHY.....	67

ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Ústředním tématem bakalářské práce je problematika chovu kožešinových zvířat na území České republiky. Tzv. kožešinová zvířata jsou primárně chována pro zisk kožešiny. Kožešiny jsou používány k výrobě kožichů, módních límců u bund, bambulí u čepic a jiných ozdob.

Na kožešinových farmách je chováno několik druhů zvířat, z nichž mezi nejčastěji chované druhy patří norek a liška. V současné době je na území ČR registrováno 9 kožešinových farem, kde jsou nejčastěji chováni norci (Šatrán 2017).

Chov kožešinových zvířat je v poslední době velmi diskutované a kontroverzní téma. V roce 2017 byla vydána novela č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, která od roku 2019 bude zakazovat chov kožešinových zvířat. Tuto novelu doprovázely dlouhé veřejné i politické debaty. Problematika chovu kožešinových zvířat je citově vnímané téma. Názory se velmi výrazně liší u chovatelů, odborníků, ochránců zvířat či veřejnosti. Chovatelé vidí své farmy jako svoji práci, ochránci v nich naopak vidí porušování práv zvířat. Díky tomuto střetu zájmu se tato problematika chovu kožešinových zvířat dostala více do médií, a tím také do povědomí veřejnosti.

Tato práce je zaměřena na popis současného stavu kožešinových farem na území ČR. Práce obsahuje teoretickou i praktickou část.

Teoretická část je složena z pěti kapitol. V první kapitole jsou definovány základní pojmy, které souvisejí s chovem kožešinových zvířat, je shrnut současný stav kožešinových farem i historie farmového chovu kožešinových zvířat na území ČR. Je zde věnována pozornost kožešinové farmě v Klopotovicích, což je jediná kožešinová farma v Olomouckém kraji. Další kapitola se zabývá legislativou, tedy právními předpisy a orgány, které se věnují této problematice a novelou č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Třetí kapitola se věnuje především nejčastěji chovaným druhům na kožešinových farmách, což jsou norci a lišky. U jednotlivých druhů je popsán jejich farmový chov a způsob usmrcování. V následující kapitole je popsán koncept welfare, v českém jazyce nejčastěji označován jako životní pohoda zvířat. Záměrně je zde popsána problematika welfare na kožešinových farmách a jsou zmíněny nejčastější problémy, které

zvířata v chovech provází. Poslední kapitola teoretické části bakalářské práce představuje nejznámější organizace, které se touto problematikou zabývají.

Praktická část je zpracována na základě vyhodnocení dotazníkového šetření.

Hlavním cílem práce je zpracování literární rešerše zaměřené na téma kožešinových farem na území ČR.

Další cíle práce jsou:

1. Zjistit míru informovanosti respondentů o kožešinových farmách.
2. Zjistit názor respondentů na existenci kožešinových farem.
3. Zjistit názor respondentů na novelizaci zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHOV KOŽEŠINOVÝCH ZVÍŘAT

První kapitola bakalářské práce vymezuje základní pojmy, které souvisí s chovem kožešinových zvířat – hospodářské zvíře, kožešinové zvíře, zvíře v zájmovém chovu a farmový chov. Dále je představena historie chovu kožešinových zvířat a současný stav kožešinových farem v České republice. Je zde detailněji věnována pozornost jediné kožešinové farmě v Olomouckém kraji, která se nachází v Klopotovicích u Prostějova.

1.1 POJMOVÉ VYMEZENÍ

Pro pochopení následujícího textu je nutné nejprve vymezit základní pojmy související s výkladem celé této práce.

Hospodářské zvíře

Dle zákona č. 246/1992 Sb., konkrétně §3 písmeno d), na ochranu zvířat proti týrání, mezi hospodářská zvířata patří taková, která jsou chována za účelem zisku živočišných produktů, kůže, kožešiny apod. Dle tohoto zákona mezi hospodářská zvířata patří i kožešinová zvířata. Obdobnou definici lze nalézt v zákoně č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), v §3 písmeno c) jsou jmenována kožešinová zvířata jako hospodářská zvířata.

Kožešinové zvíře

Kožešinová zvířata jsou „savci chovaní primárně k produkci kožešin, jako jsou norci, tchoři, lišky, mývalové, nutrie a činčily“ (Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009).

Zvíře v zájmovém chovu

Zvíře v zájmovém chovu je takové zvíře, které není primárně chováno za účelem zisku. Chováno je především jako zájmová činnost člověka nebo může být člověku společníkem (Zákon č. 246/1992 Sb.).

Farmový chov

Zvířata ve farmovém chovu jsou označována jako hospodářská zvířata. Člověk je chová v určitém počtu a hustotě. Fyzický stav i životní pohoda zvířat je závislá na péči člověka. Chovatel tuto činnost provozuje jako podnikatel (Metodický návod SVS ČR OZ č. 8/2000).

1.2 HISTORIE KOŽEŠINOVÝCH FAREM NA ÚZEMÍ ČR

V minulosti lidé lovili tzv. kožešinovou zvěř za ziskem masa a kožešiny. Kožešiny využívali jako ochranu proti mrazu a nepříznivému počasí. Na konci 18. století se poptávka po kožešinách zvyšovala a kožešiny se stále více stávaly součástí módního průmyslu. Do této doby byla kožešinová zvířata lovena ve volné přírodě. Vlivem stále se zvyšující poptávky lidé tato zvířata odchyťovali a pokoušeli se o jejich umělý odchov. To způsobilo rapidní úbytek volných zvířat žijících v přírodě (Konrád 1996). První faremní chov započal v roce 1879 v Kanadě, kde byly jako první chovány barevné formy lišek. Na konci 19. století se začal chovat v zajetí i norek americký (*Neovison vison*), (Sovják, Jebavý 2014). První kožešinová farma v ČR byla založena v roce 1924 v Jablonném nad Orlicí. Jejím zakladatelem byl J. V. Kincl. Nejprve choval stříbrné lišky dovezené z Kanady, později svůj chov rozšířil o další druhy kožešinových zvířat jako norky, mývaly, nutrie. Podporoval vznik i dalších kožešinových farem. O 10 let později, v roce 1934, existovalo v bývalém Československu 50 farem. Zakládaly se farmy s více jak tisíci zvířat (Konrád 1996). Mezi 50.–60. lety se zakládalo mnoho družstevních a státních chovů (Konrád 2006).

V roce 1978 byl chov kožešinových zvířat v rozmachu. V tomto roce byla uspořádána v Brně 1. velká expozice kožešinových zvířat (Vicenová 1994). Postupem času lze vypořadovat určitou změnu vlivem snížení poptávky po přírodních kožešinách. To bylo způsobeno ekonomickou situací, nahrazováním umělé kožešiny místo přírodní, vznikem „antikožešinových hnutí“. Tato změna nastala asi od roku 1986. Poté následovalo první rušení několika chovů (Matoušek et al., 1996).

V roce 1990 ceny kožek ztelně klesly a zvýšily se provozní náklady (Jedlička 2016). V letech 1990 a 1991 byly zrušeny firmy Kara a Zverimex, což byly hlavní výkupní organizace. Farmy se postupně začaly zavírat, např. farma n. p. Kara Heřmanice n. L., Starý Kolín, farma Drůbežářských podniků Litoměřice. Poté následovaly i další farmy: farma ZD Lubná u Litomyšle, farma ZD Ostrovec v Čimelicích a mnoho dalších (Vicenová 1994).

Dalším faktorem uzavírání kožešinových farem bylo zpřísnění podmínek chovu. V roce 2013 nabyla platnost vyhláška č. 208/2004, o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. Ve vyhlášce jsou dané rozměry klecí pro zvířata, což pro mnoho chovatelů znamenalo obstarat větší klece (Jedlička 2016).

Počty kožešinových farem v ČR mají v posledních letech klesající tendenci. V roce 2000 SVS ČR (Státní veterinární správa České republiky) evidovala okolo 26 chovů, v roce 2006 bylo evidováno 19 chovů, v roce 2010 až 2013 bylo 13 až 14 chovů. Důvody uzavírání kožešinových farem jsou různé (např. ekonomické důvody, organizace na ochranu zvířat, smrt chovatele – Lišov u Českých Budějovic), (Šatrán 2017). V roce 2003 byla uzavřena kožešinová farma u Milevska kvůli velmi špatnému hygienickému stavu (Zpráva o chovech a welfare kožešinových zvířat v ČR 2006).

1.3 SOUČASNÝ STAV V ČR

Státní veterinární správa (SVS) eviduje ke dni 15. 6. 2017 v České republice 9 aktivních chovů kožešinových zvířat. Z toho se 7 farem specializuje na chov norků, viz tabulka č. 1 (Šatrán 2017). V pěti farmách je chováno více než 1500 zvířat (Obránci zvířat.cz 2017 A). Největší kožešinová farma se nachází ve Velkém Ratmírově, kde kapacita dosahuje několik tisíc zvířat. Ne vždy je však tato kapacita naplněna (Šatrán 2017).

V roce 2014 bylo v ČR pro zisk kožešiny odchováno a usmrceno okolo 20 000 norků a 500 lišek (Pickett, Harris 2015). Přesný počet zvířat chovaných na farmách je velmi obtížné získat. Majitelé informace nezveřejňují a počty zvířat se výrazně liší na jaře a na podzim, v období mláďat a v období kožkování. Neexistuje také žádná evidence, která by dokumentovala současný stav (Zpráva o chovech a welfare kožešinových zvířat v ČR 2006).

Na českých kožešinových farmách je nejvíce chován:

- norek americký (*Neovison vison*);
- norek evropský (*Mustela lutreola*);
- liška polární/modrá (*Alopex lagopus*);
- liška obecná/stříbrná (*Vulpes vulpes*), (Šatrán 2017).

Tabulka č. 1: Přehled chovů kožešinových zvířat v ČR k datu 15. 6. 2017, zdroj: MVDr. Petr Šatrán, Ph.D. – poštovní korespondence

KOŽEŠINOVÁ FARMA	OBLAST	CHOVANÉ ZVÍŘE
Jířkovice	Brno	liška/fretka
Syrovice	Brno	norek
Křižanovice	Vyškov	norek
Klopotovice	Prostějov	norek
Bruzovice	Frydek-Místek	liška
Pustějov	Nový Jičín	norek/fretka
Vítějeves	Svitavy	norek/liška
Velký Ratmírov	Jindřichův Hradec	norek
Dolní Cerekev	Jihlava	norek

1.3.1 KOŽEŠINOVÁ FARMA KLOPOTOVICE

V Olomouckém kraji je evidována 1 kožešinová farma v Klopotovicích. Tuto farmu jsem zde specifikovala, protože je to nejbližší kožešinová farma k mému místu působení i též k Univerzitě Palackého v Olomouci. Shánění informací bylo velmi obtížné. Zkusila jsem telefonicky kontaktovat majitele farmy v Klopotovicích, farmu však není možné navštívit.

Klopotovice je obec, která se nachází v jihovýchodní části okresu Prostějov. Katastrální výměra obce činí 534 ha a v obci žije 275 obyvatel (Klopotovice.cz). Farma se nachází na okraji obce, na levé straně při výjezdu z obce, směr Biskupice.

Kožešinová farma Klopotovice – zprávy z kontrol

Dle údajů KVS (Krajská veterinární správa) Olomouc je ke dni 31. 1. 2017 evidován 1 chov kožešinových zvířat v Olomouckém kraji. Chov se nachází v Klopotovicích, okres Prostějov. Ve dnech 29. 4. 2016 a 15. 11. 2016 byla provedena v chovu kontrola vedená KVS Olomouc. Chov obstarává majitel s manželkou (Státní veterinární správa 2017).

Předmětem kontroly 29. 4. 2016 byla kontrola chovu kožešinových zvířat, norka evropského, a nakládání s VŽP (vedlejší živočišné produkty). K tomuto datu bylo na farmě 710 kusů živých zvířat. Zvířata jsou umístěna v klecích 80 cm nad zemí ve vlastní stáji. Ve stáji je celkem 1226 kusů klecí v 8 řadách. Pod venkovním přístřeškem je dalších 648 klecí, které se využívají v létě při plné obsazenosti klecí ve stáji. Klece obsahují dřevěné budníky. Při kontrole nebylo zjištěno porušení zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, ani zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči (Protokol o kontrole č.j. SVS/2016/052961-M ze dne 5. 5. 2016).

Při kontrole 15. 11. 2016 byl brán zřetel na dodržování podmínek chovu kožešinových zvířat, plnění požadavků § 13 vyhlášky 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, usmrcování norků – dodržování § 5c zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. V době kontroly probíhalo usmrcování norků pomocí usmrcovací komory s plynem (oxid uhelnatý CO v kombinaci s jinými plyny), kapacita 30 zvířat. Usmrcování vykovává majitel, manželka a syn. K odchytu jsou používány rukavice. Koncentrace plynu je kontrolována před vložením zvířat do komory. Dle protokolu jsou zvířata do komory dávana postupně v intervalech 3 minut. Aktivita u norků vymizí ihned po vložení do komory, asi po 2 minutách dochází k vymizení reakcí. Zvířata se ponechávají v komoře dalších 10–15 minut za stálé činnosti přístroje. Při kontrole nebylo zjištěno porušení zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Počet zvířat ke dni kontroly byl 1975 savců (Protokol o kontrole č.j. SVS/2016/140867-M ze dne 15. 11. 2016).

Rolnická farma v Klopotovicích – historie

V Klopotovicích v roce 1926 vznikla rolnická farma pro chov stříbrných lišek a norků. Zakladatelem farmy byl JUDr. František Mézl. Ještě ve stejném roce byla přivezena první zvířata určená k chovu. Jednalo se o 4 páry lišek. Dva páry byly dovezeny z Německa, další dva páry z Kanady. Norci byli 3 jedinci, 2 samičky a 1 sameček. Později se chov poměrně rozšířil na 40 párů stříbrných lišek (Lopotník 2011). Klece určené k chovu zvířat byly 17 m dlouhé, 2 m vysoké a 3,60 – 4 m široké s přepážkami. Uvnitř klecí byly ještě umístěny dřevěné kotce. Okolí klecí hlídal pes. Jednopatrová budova sloužila k pozorování zvířat bez jejich vědomí – toto opatření bylo zavedeno z důvodu výsledků některých studií, kdy se zvířata chovají odlišně, pokud cítí, že jsou pozorována (Anonymus, 19--). Do chodu farmy zasáhly také události na konci 2. světové války, kdy se 17.10.1944 vracela letadla z náletu na Blechhammer do Itálie. Letadla odhodila dvě bomby, přičemž jedna dopadla

na pozemek farmy a způsobila jámu hlubokou 8 m a v průměru 11 m, čímž poškodila celou farmu. Druhá bomba dopadla v okolí farmy. Úplný konec farmy nastal v květnu 1945, kdy probíhaly boje o Klopotovice. Zničenou farmu opravil po roce 1989 Ondřej Mézl, syn Aloise Mézla, který byl jedním ze společníků původní farmy. Ondřej Mézl si na prostorách bývalé farmy postavil soukromé bydlení a zahradu (Lopotník 2011).

2 LEGISLATIVA

Druhá kapitola práce se věnuje legislativě v této oblasti. Jsou zde vyjmenovány základní právní předpisy, které upravují ochranu zvířat a orgány, které se ochraně zvířat věnují. V této kapitole je věnována pozornost novele č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, která zakazuje chov a usmrcování těch zvířat, která jsou chována primárně pro zisk kožešiny.

Člověk a zvíře se od pradávna navzájem ovlivňují. V minulosti měl člověk z větších zvířat strach a respekt. Postupem času se tato role obrátila a člověk začal zvířata domestikovat, využívat je k práci, k dopravě, k ochraně. Vlivem růstu populace a s tím spojené využívání živočišných produktů vedlo postupně k vytváření právních předpisů na ochranu zvířat. V historických dokumentech lze nalézt mnoho zmínek o zvířatech. Již v roce 1855 byl na našem území přijat nejstarší právní předpis, který chránil zvířata před týráním – Nařízení č. 31/1855 říšského zákoníku z 15. února 1855. V ČR jsou právní nástroje ochrany zvířat rozděleny na nástroje veřejného práva a nástroje soukromého práva. Mezi nástroje veřejného práva řadíme související právní předpisy a úpravy na ochranu zvířat. Soukromoprávní nástroje jsou definovány v občanském právu. Předpisů na ochranu zvířat je velmi mnoho, dělí se do dvou skupin. Do skupiny přímé ochrany zvířat patří předpisy, které zakazují a postihují vlastní týrání zvířat. Nepřímá ochrana zvířat obsahuje předpisy, které stanovují podmínky chovu, upravují zacházení se zvířaty (Müllerová, Stejskal 2013).

Kožešinová zvířata, dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, jsou řazena mezi hospodářská zvířata.

Ochrana a chov kožešinových zvířat je upravován legislativou České republiky. ČR také jako člen EU (Evropské unie) přijala právní předpisy EU v této oblasti.

Kožešinové farmy jsou kontrolovány dle zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a závazné vyhlášky 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat.

2.1 PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ OCHRANU ZVÍŘAT

Mezi hlavní právní normy upravující ochranu zvířat chovaných člověkem jsou:

Přímá ochrana

- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 418/2012 o ochraně zvířat při usmrcování;
- Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování;
- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat.

Nepřímá ochrana

- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2.2 ORGÁNY OCHRANY ZVÍŘAT

Mezi orgány, které se zabývají ochranou zvířat:

- Ministerstvo zemědělství;
- Státní veterinární správa;
- Orgány veterinární správy;
- Státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů;
- Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti;
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (Zákon č. 246/1992 Sb., § 19).

Dozor nad chovateli vykonávají pověřené orgány veterinární správy. Kontroly chovů hospodářských zvířat jsou namátkové, celkově působí 552 inspektorů. Dle SVS v letech 2006 a 2007 bylo provedeno 50 kontrol kožešinových farem (Šonková 2008).

Každý rok jsou kontrolovány všechny registrované farmy. Do roku 2012 byla kontrola prováděna 1× za rok. Po roce 2012 jsou farmy kontrolovány 2× za rok, jedna z kontrol probíhá v období kožkování (podzim). Majitel je povinen oznámit 7 dní dopředu krajské veterinární správě plánované kožkování, aby mohla být provedena kontrola. Tato kontrola vyplývá z Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat během usmrcování (čl.7 odst. 3), (Šatrán 2017).

2.3 NOVELA NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

Návrh o novele zákona na ochranu zvířat proti týrání, který navrhuje zákaz kožešinových farem v ČR, byl předložen skupinou poslanců dne 16. 3. 2016 (Parlament ČR 2017).

V Poslanecké sněmovně ČR se dne 7. června 2017 konalo 3. čtení o novele zákona na ochranu zvířat proti týrání. Projednávalo se několik pozměňovacích návrhů. Lišily se v několika bodech, zda kožešinové farmy vůbec zakázat, dobou ukončení a ve výši finančních kompenzací pro majitele. Schválen byl pozměňovací návrh, který předložil předseda výboru pro životní prostředí Robin Böhnisch. Pro zákaz hlasovala většina, tedy 132 poslanců a poslankyň, 20 se zdrželo hlasování a 9 bylo proti (Moravcová, Hemrová 2017). Dle schváleného návrhu R. Böhnische, E varianta I (SD 6312), kožešinové farmy musí ukončit činnost do 31. 1. 2019, chovatelé si mohou zažádat o finanční kompenzace (Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 7. 6. 2017).

Dne 20. 7. 2017 Senát ČR také schválil novelu zákona na ochranu zvířat proti týrání. Hlasování probíhalo do nočních hodin, s návrhem souhlasilo 39 senátorů a senátorek, 3 hlasovali proti (Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 20. 7. 2017).

Dne 1. 8. 2017 prezident ČR Miloš Zeman podepsal novelu a tím byla definitivně přijata. Novela č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, se bude týkat 9 českých kožešinových farem, kde je chováno okolo 20 000 zvířat. ČR se připojila k dalším zemím Evropské Unie (EU), které již kožešinový průmysl ve svých zemích zakázaly (Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 1. 8. 2017). Zákon byl vyhlášen 18.8.2017 a je veden ve Sbírce zákonů pod číslem 255/2017 Sb. (Parlament ČR 2017).

Zákaz chovů již platí např. ve Velké Británii (od r. 2000), v Rakousku (od r. 2004), v Chorvatsku (od r. 2006 byl přijat zákaz a platí od r. 2017), (Zpráva o chovech a welfare kožešinových zvířat v ČR 2006).

Chovatel musí ukončit svůj chov kožešinových zvířat nejpozději do 31.1.2019. Ministerstvo zemědělství poskytne chovatelům finanční kompenzaci. Chovatelé si o ni sami musí zažádat. Výše příspěvku bude stanovena vyhláškou Ministerstva zemědělství, neměla by však přesáhnout průměrný čistý roční zisk za období posledních pěti let (Vojíková 2017).

3 KOŽEŠINOVÁ ZVÍŘATA

Třetí kapitola bakalářské práce představuje nejčastěji chovaná zvířata na kožešinových farmách v ČR. Mezi nejčastěji chované druhy pro získání kožešiny patří norci, lišky, fretky, činčily, nutrie a králíci. Na prvním místě se vyskytuje chov norků, poté chov lišek. V chovech se vyskytují dva druhy lišek, a to liška polární/modrá (*Alopex lagopus*) a liška obecná/stříbrná (*Vulpes vulpes*). Činčily a fretky jsou chovány v menším měřítku. Nutrie a králíci jsou chováni primárně pro maso, kožešina je vedlejším produktem (Pickett, Harris 2015). V této práci jsem zmínila dva vybrané masožravé druhy kožešinových zvířat, a to lišky a norky. Zaměřuji se na ně z důvodu, protože jsou dvěma nejčastěji chovanými druhy pro získání kožešiny na území ČR.

3.1 KOŽEŠINA

Kožešinová zvířata jsou chována primárně pro získání kožešiny. Chovatelé se snaží získat co nejkvalitnější kožešinu správné velikosti, barvy a struktury chlupů. Kvalita kožek je ovlivňována mnoha faktory, např. podmínky života na farmě, výživa, zabití zvířete, stažení kožky a její následná úprava. Kvalita kožky přímo ovlivňuje její cenu (Schneiderová 1992). Kožešina z norka má asi o 30 % vyšší trvanlivost než kožešina z lišky (Skřivan 1997).

Nejprve se stáhne kožka a vypne se na kuzele srstí dovnitř. Poté dochází k mízdření: odstraňování podkožního vaziva a tuku pomocí škrabek. Následuje třibení (zbavování nečistot), poté vypínání kožek srstí nahoru na k tomu určená prkna. Sušení probíhá při 25°C, po určité době se teplota snižuje. Celé sušení probíhá asi 2 až 4 dny. Kožky jsou uloženy v chladírnách nebo mrazících boxech (Vejičik et al., 2001).

Chov kožešinových zvířat i následné zpracování kožešiny má neblahý vliv na životní prostředí. Výkaly zvířat propadávají přes drátěnou podlahu na zem a vsakují se do půdy a tím dochází k znečištění povrchových i spodních vod. Po stažení je tělo zvířete odvezeno a spáleno, přičemž vznikají emise. Kožešina je chemicky ošetřovaná, používají se chemické látky jako formaldehyd či naftalen. Výrobky z kožešiny následně nejsou rozložitelné vlivem použití chemických látek (Zákaz chovu kožešinových zvířat 2017).

Na jeden norkový kožich je zhruba použito 60–80 norků, na jeden liščí kožich je zhruba potřeba 15–20 lišek (Seidl 2015).

3.2 USMRCOVÁNÍ

Metodický návod SVS ČR ze dne 20.3.2000, který stanovuje veterinární podmínky pro farmové chovy, příloha č. 4 farmové chovy kožešinových zvířat upravuje nejen požadavky na vybavení kožešinových farem, ale také přemísťování a usmrcování kožešinových zvířat. Fyzikální metody zahrnují smrt elektrickým proudem, manuální dislokaci šíje, a omráčení a vykrvení. Inhalační metody – oxid uhelnatý a oxid uhličitý (koncentrace 98-100%), chloroform. Injekční přípravky – intraperitoneální injekce: např. roztok fenobarbitalu sodného.

Usmrcování provádí odborně způsobilá osoba. Nemělo by docházet ke zbytečné bolesti a ke stresu. Uvedená osoba musí zkontrolovat, zda je zvíře opravdu mrtvé (Dousek 1999).

3.3 LIŠKA

ZOOLOGICKÉ ZAŘAZENÍ LIŠEK

Třída:	Savci (<i>Mammalia</i>)
Podtřída:	Živorodí (<i>Theria</i>)
Řád:	Šelmy (<i>Carnivora</i>)
Čeleď:	Psovité (<i>Canidae</i>)

(převzato z: BioLib.cz A, dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxonposition/id1916/>).

Lišky se řadí mezi psovité šelmy. Na kožešinových farmách jsou chovány barevné formy lišky obecné (*Vulpes Vulpes*) i lišky polární (*Alopex lagopus*). Tamtéž jsou také šlechtěny další barevné formy lišek, např. liška platinová (Škaloud 2009). Kožešina dosahuje největší kvality na začátku zimního období – listopad, prosinec. Toto období se označuje jako kožešinová zralost. Ke konci tohoto období ztrácí kožešina na kvalitě, protože srst je dosti otřelá a ztrácí na hustotě (Hanzák, Veselovský 1975). Délka těla je okolo 60–80 cm, hmotnost zhruba 5–8 kg (Skřivan 1983).

Liška obecná

Liška obecná (*Vulpes Vulpes*) je původním druhem s výskytem v Eurasii a Severní Americe. V těchto oblastech vytváří liška obecná několik poddruhů – např. liška evropská (*V. v. crucigera*), liška skandinávská (*V. v. vulpes*), liška plavá (*V. v. fulva*), (Škaloud 2009). Vyskytuje se v nížinách i v horách. Obývá lesy, ale v poslední době se vyskytuje i v blízkosti výstavby obcí a měst (Hanzal 2016). Dle výsledků monitoringu přibývá stále více liščích nor na otevřených zemědělských lánech (Honzírek 2004).

Liška obecná je dle vyhlášky Ministerstva zemědělství (MZe) ČR 245/2002 Sb. druhem, který je povoleno lovit po celý rok. Nevyskytuje se tudíž ani v červeném seznamu či v jiných úmluvách. Liška obecná má stálý výskyt na našem území a patří mezi nejpočetněji rozšířené druhy šelem (Anděra, Červený 2009).

Liška polární

Liška polární (*Alopex lagopus*) nazývaná též „peseč“, má přirozený výskyt v severních částech těchto kontinentů, např. polární oblasti, tundry (Škaloud 2009). V létě má kožíšek světle hnědé barvy, v zimě je čistě bílý. Další barevná varianta lišky polární je modrá liška. Je velmi drahocenná pro kožešinový průmysl kvůli namodralé, kouřové kožešině. Právě modré lišky byly v minulosti početně vzácné. Dle autorů mají krásnější kožešinu lišky žijící ve volné přírodě než v umělém chovu (Hanzák, Veselovský 1975).

Tabulka č. 2: Přehled barevných forem lišek vyskytujících se ve volné přírodě, převzato z: ŠKALOUD 2009, s. 27

Rezavá liška	standartní (převážně rezavá)
	světlejší (březovka)
	s tmavým břichem (pálená)
	s černým břichem (uhlířka)
	křížová
	kouřová
	ohnivá (zcela rezavá, bez náznaku černého zbarvení)
Šedá liška	
Černá a černohnědá liška	
Stříbrná liška	
Modrá liška	

Oba druhy lišek mají pohlavní cyklus monoestrický, říje se vyskytuje jednou za rok. Doba páření lišky obecné je 10. 1. – 31. 3., délka říje 2–5 dní. U lišky polární doba páření 15.2–21.4. a délka říje trvá 3–8 dní. Lišky jsou gravidní 49–57 dní, v průměru 52 dní (Konrád 1996). Ke křížení těchto dvou druhů lišek je používána inseminace (Skřivan 1999).

Přirozené teritorium lišky čítá nejčastěji 200–300 ha. Značkuje si ho močí a trusem. Dokáže rychle změnit směr pohybu díky pružnější páteři. Lišky mají výborný sluch i čich, např. dokáže slyšet i žížalu v zemi, cítí hraboše i pod metrem sněhové pokrývky (Škaloud 2009).

3.3.1 FARMOVÝ CHOV LIŠEK

Lišky v chovech žijí v klecích pod přístřeškem. Klece jsou umístěné zhruba 60–100 cm nad zemí. Klece jsou prázdné, někdy je v nich budník pro samici s mláďaty (Pickett, Harris 2015).

Dle Vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, je stanovena velikost klece bez budníku pro jednoho dospělého jedince na 8 000 cm², pro samici s mláďaty do odstavu 20 000 cm², pro 2 mláďata po odstavu 12 000 cm². Klec musí mít minimálně výšku 70 cm.

Ve farmovém chovu je oblíbenější z ekonomických důvodů chov lišek polárních. A to díky téměř dvojnásobné plodnosti oproti lišce obecné. Vrh lišky obecné čítá nejčastěji 4–6 mláďat, vrh lišky polární zhruba 8–10 mláďat. I přesto ve většině farem chov lišek provází velké problémy, např. nízká plodnost, značná ztráta mláďat. Lišce je pohlavně zralé okolo 10. až 11. měsíce. Ve 12. měsíci je velikostí podobné dospělému jedinci (Skřivan 1983).

Pro manipulaci jsou používány kleště, které chytnou lišku okolo krku a uchopení za ocas. Manipulace je pro zvíře velmi stresující (Pickett, Harris 2015).

3.3.2 USMRČOVÁNÍ LIŠEK

Lišky se přirozeně dožívají okolo 10–15 let. Na kožešinových farmách jsou upotřebitelné pouze ve věku okolo 5–7 let. Mláďata lišky jsou usmrčována v listopadu nebo prosinci

ve stáří 6–8 měsíců pro získání kožešiny (Skřivan 1983). Jejich život jako i jiných hospodářských zvířat je tedy značně zkrácen.

Kubišová et al. (1987) uvádí, že se v dané době lišky zabíjeli pouze injekcemi éteru nebo chloroformu do srdce, případně do plic.

Dnes jsou lišky usmrčovány pomocí elektrického proudu. Elektrody se vkládají do úst a konečnicku, minimální proud 0,3 ampér a minimální napětí 110 voltů, nejméně po dobu 3 sekund (Pickett, Harris 2015).

3.4 NOREK

ZOOLOGICKÉ ZAŘAZENÍ NORKŮ

Třída:	Savci (<i>Mammalia</i>)
Podtřída:	Živorodí (<i>Theria</i>)
Řád:	Šelmy (<i>Carnivora</i>)
Čeleď:	Iasicovití (<i>Mustelidae</i>)

(převzato z: BioLib.cz B, dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxonposition/id1681/>)

Norek evropský (*Mustela lutreola*)

Hmotnost norka se pohybuje okolo 1,5 kg. Tělo je dlouhé 55 cm. Norek evropský má černohnědou srst s bílým horním a dolním pyskem. Norek evropský byl vyhuben na území dnešní ČR v 19. století, poslední záznam výskytu na našem území je v roce 1898 na Moravě (Červený, Šťastný 2015).

Norek americký (*Neovison vison*)

Norek americký, přezdíváný „mink“, pochází ze Severní Ameriky a má několik barevných variant, např. světlehnědý až černý. Norka amerického od norka evropského od sebe rozlišujeme tvarem skvrny na tlamě/mordě. Norek americký má bílou bradu a spodní ret, norek evropský má celou bílou skvrnu. Na konci 19. a začátku 20. století byl přivezen do Evropy za účelem chovu na kožešinových farmách. Norek je chován až v šedesáti barevných variantách (Anděra, Gaisler 2012).

V Evropě se rozšířil díky únikům z kožešinových farem. Příčinami úniků norků z kožešinových farem byly likvidace farem, nehody nebo nezákonné vypuštění ochránci zvířat. První záznam o výskytu na našem území se objevil v roce 1958 ve Vratíkově u Boskovic (Hanzal 2016).

Ve volné přírodě postupně zdomácněl, v 80. letech minulého století existovalo až 5 populací v blízkosti farmových chovů. V roce 1993 byl zrušen chov v Chramostech u Sedlčan a norci byli vypuštěni. Odtud se začal tento druh invazivně šířit. Mezi lety 1994 a 1999 se rozšířil v oblasti jihozápadní Čechy norkem osídlený prostor o 600 %. Následovalo i několik dalších úniků a úmyslných vypouštění, např. na Českomoravské vrchovině. Norek americký se vyskytuje v mokřadních ekosystémech. Je velmi přizpůsobivý ve volné přírodě. Řadí se mezi nepůvodní a invazivně se šířící druhy. Dle zákona o myslivosti má status – zavlečený, v přírodě nežádoucí druh. Lovit ho může pouze myslivecká stráž (Anděra, Gaisler 2012).

3.4.1 FARMOVÝ CHOV NORKŮ

Norci v chovech žijí v drátěných klecích. Klece jsou umístěny 50–100 cm nad zemí a jsou v několika řadách pod dlouhou střešou. V klecích je umístěn budník (Pickett, Harris 2015). Dle vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, je stanovena velikost klece pro norka bez budníku 2550 cm², pro jednu samici s mláďaty 2550 cm², mláďata po odstavu (pro 2 jedince) 2550 cm² a minimální výška klece je 45 cm. Klec pro norky je tedy stále stejné velikosti a to 2550 cm².

Na kožešinových farmách bylo vyšlechtěno mnoho barevných forem norků, například Jet black (černý a tmavě hnědá podsada), Finn black (z finské farmy, černý, kratší vlas), platinový norek (tmavooký, světlešedá podsada, šedomodrý), ocelově modrý norek (šedomodravý, světlemodrá podsada) a mnoho dalších. Norci mají cyklus monoestrický, říje se objevuje 1× do roka. Říje nastupuje od poloviny února nebo až v březnu. Délka březosti je v průměru 49 dnů. Mláďata se rodí 1× za rok, nejčastěji na přelomu dubna a května. Ve volné přírodě jsou mláďata narozena ve výduti stromu, v norách nebo jiných skrýších. K odstavu od matky dochází asi v 7. týdnu od porodu. Mláďata jsou pohlavně dospělá v 10 měsících. Na kožešinových farmách jsou upotřebitelní okolo 3–5 let. Samice dokonce 3–4 let, kvůli snížené plodnosti. Nejvyšší plodnost je zjištěna u samic ve věku 2–3 let. Opět jako u jiných kožešinových zvířat je jejich život značně zkrácen. Norek je zvíře mrštné a dobře pohyblivé,

při manipulaci je často agresivní. Zvířata, která nejsou schopná rozmnožování (u samců např. z důvodu malých a zatvrdlých varlat), jsou vyřazena z chovu a zkožkována. Norci línají 2× v roce, a to na jaře a na podzim. Kožešinová zralost je asi od poloviny listopadu (Kubišová et al., 1987).

Při manipulaci s norkem jsou používány rukavice nebo jsou uzavíráni do kovových klecí pomocí kleští. Norci jsou při manipulaci ve stresu (Pickett, Harris 2015).

3.4.2 USMRCOVÁNÍ NORKŮ

Dle Kubišové (1987) norci byli v té době usmrcováni injekcí 1–3 ml chloroformu nebo éteru, která se aplikovala do srdce nebo do plic. Upustilo se od lámání vazů, smrti elektrickým proudem a zabíjení výfukovým plynem, kdy norci byli uzavřeni v bedně.

Dnes se k usmrcování norků používá oxid uhličitý (CO₂) nebo oxid uhelnatý (CO). Norci jsou umisťováni do boxu mobilní plynové jednotky, kapacita je asi od 30 do 100 norků. Norci v usmrcujícím boxu i norci v klecích hlasitě vokalizují, což je pro zvířata dosti stresující. Dle legislativy EU je minimální koncentrace oxidu uhličitého 80 %. Uvedená koncentrace usmrtí norky v průměru za 4 až 5 minut. Nižší koncentrace, např. 70 % usmrtí norky za 7 až 15 minut (Pickett, Harris 2015).

4 WELFARE

Čtvrtá kapitola vysvětluje, co znamená v překladu slovo welfare a jaké je jeho uvedení do skutečnosti v chovu kožesinových zvířat v ČR.

Termín WELFARE je do českého jazyka nejčastěji překládán jako životní pohoda zvířat. Jedná se o široký termín, který zahrnuje obsáhlou řadu podmínek. Tyto podmínky by měly být zajišťovány pro spokojenou existenci zvířat, především pro jejich životní pohodu a zdraví (Kuchtík 2013). V roce 1965 ve Velké Británii byly poprvé shrnuty základní zásady pro kvalitní život zvířat – „pět svobod“ (Sovják, Jebavý 2014):

- svoboda od hladu a žízně;
- svoboda od podvýživy;
- svoboda od nepohodlí;
- svoboda uskutečňovat normální chování;
- svoboda od strachu a úzkosti.

Prof. Webster doplnil těchto pět základních zásad o další:

Vykonávat svobodně a osobně kontrolu nad vlastní životní pohodou.

Zajištění těchto zásad umožňuje uspokojení psychických i fyzických potřeb zvířat a žití v dobré kondici (Kuchtík 2013).

Realizace těchto pěti svobod najednou je těžko uskutečnitelná. Spíše slouží k hodnocení welfare zvířat, tedy jejich životní pohody. Zásady životní pohody zvířat jsou platné pro všechna zvířata, které člověk chová. Mezi důležité vlivy welfare patří přístup člověka ke zvířeti. Zlé a nepřívětivé chování člověka může vyvolat ve zvířeti strach a stres. Naopak klidný přístup, hlazení působí na zvíře pozitivně (Bartoš et al., 2014).

Zvířata chovaná v zajetí by neměla nijak strádat. Chovná zařízení by měla poskytovat dostatek prostoru pro pohyb zvířete i pro odpočinek, zabezpečit vyhovující teplotu pro dané zvíře a dostatečnou výměnu vzduchu zařídit např. odvětráváním, zajistit dostatek osvětlení, vybavit prostory věcmi na hraní, úkryty apod., aby se zvíře nenudilo. Měly by být uspokojovány biologické potřeby, přihlíženo ke zvířeti a jeho konkrétním potřebám. Krmivo by mělo být kvalitní, čisté a snadno dostupné. Zvíře by mělo být v bezpečí a zabezpečeno proti úniku (Holečková, Dousek 2000).

4.1 WELFARE NA KOŽEŠINOVÝCH FARMÁCH

Dle vědeckých studií, welfare lišek i norků není v dnešních chovech uspokojován. Lišky i norci jsou nedomestikované druhy, z toho vyplývá, že ani dostatečné životní úrovně na farmách nemohou dosáhnout. Domestikací rozumíme ochočení divokých zvířat, přivyknutí na člověka. Zvířata v klecích nejsou zvyklá na člověka a na blízký kontakt a pocítují strach. V chovech jsou narušovány biologické funkce zvířat (důkazem je stereotypní chování), zvířata nevykonávají přirozené činnosti (norci nepřichází do kontaktu s vodou, což je pro ně přirozené prostředí) a strach z lidí zvířata projevují agresí. V zoologické zahradě nebo ve volné přírodě stereotypní projevy u norků nejsou pozorovány (Pickett, Harris 2015). Zvířata, která se narodila ve volné přírodě, nesmějí být chována na kožešinových farmách (Dousek 1999).

Klecový chov neodpovídá fyzickým i psychickým potřebám zvířat, klece jsou často malé a nedostačující (Sovják, Jebavý 2014). Lišky často nemají možnost schovat se do budníku. V klecích zvířata nemohou vykonávat přirozené pohyby jako šplhání, hrabání či plavání (Pickett, Harris 2015). V několika chovech byla pozorována nízká úroveň péče o zvířata, např. mrtvý norek ležel v kleci nejspíše přes celou noc (Zpráva o chovech a welfare kožešinových zvířat v ČR 2006).

Chovatelé by si měli vést svou evidenci o zvířatech. Evidence může být vedená v sešitu nebo na počítači. Každé zvíře by mělo mít svou kartu umístěnou na budníku nebo na přední straně klece. Karta je důležitá pro zjištění identity zvířete, např. příbuzné vztahy s ostatními zvířaty, nutné k předejití příbuzenské plemenitby. Dále na nich může být uveden počet páření, počet mláďat, veterinární zákroky a další. Každé zvíře má své vlastní číslo (Kukla, Řeháková 1993).

Zranění

Zvířata se často v klecích zraní o pletivo nebo o předměty umístěné v klecích. Kvůli bohaté srsti jsou tato zranění zjištěna až při větším rozsahu. Zvířata, především norci, si okousávají srst. Mezi příčiny okusování patří i zhoršená psychika zvířete, nesprávné zacházení, nedostatečně velké klece apod. Výskyt je velmi častý, postižena jsou spíše zvířata starší. Okusují se navzájem nebo se zvíře okusuje samo. Nejčastějším místem okusu je ocas a hřbet. Jedná se spíše o dlouhodobý návyk, zvířata jsou nervózní. Vlivem poničení kožešiny nemohou být kožkována a nechávají se žít do příštího roku (Černošek, 1989). Následky těchto

zranění mohou být různé poruchy růstu, vyčerpání, špatný psychický stav nebo hubnutí zvířete. Rošty s velkými oky mohou způsobit uvíznutí končetiny nebo dokonce frakturu (zlomeninu). Velmi důležité je včasné ošetření zranění a ochranná opatření (Schneiderová 1992).

Kanibalismus

U kožešinových zvířat se často vyskytuje kanibalismus. Zvířata se napadají navzájem. Příčin je hned několik. Opět to může být způsobeno stresem zvířete, nedostatkem místa v klecích, nedostatkem krmení apod., (Černošek, 1989).

Mateřská infanticida

Jedná se o zabíjení vlastních mláďat u lišek. Častý je výskyt u lišek držených v zajetí. Příčinou může být nedostatek potravy, špatný psychický stav nebo způsob klecového chovu. Také odstav mláďat probíhá dříve než ve volné přírodě. Odstav mláďat ve volné přírodě je pozvolný, mláďata postupně přestávají komunikovat s matkou, až jsou úplně nezávislá, v zajetí však dochází k odstavu jednorázově (Agrowebcee.net 2017).

5 ORGANIZACE

Poslední kapitola teoretické části bakalářské práce zmiňuje nejznámější organizace, které se věnují problematice chovu kožešinových zvířat.

Svoboda zvířat – organizace na ochranu zvířat

- celostátní nezisková organizace, zahájení činnosti v roce 1994
- kampaň **Proti srsti** odstartovala v roce 1999, cílem kampaně bylo informování veřejnosti o problematice kožešinových farem a zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat (Svoboda zvířat.cz 2017).

Obraz – obránci zvířat

- nezisková organizace
- kampaň za zákaz kožešinových farem vedená od roku 2015
(Obránci zvířat.cz 2017 B).

Aliance za módu bez kožešin

- Mezinárodní koalice 40–ti organizací na ochranu zvířat, které spolu spolupracují v zájmu ochrany zvířat. Mezi cíle patří informovanost veřejnosti o kožešinovém průmyslu, vedení kampaní, zaměřit zákazníky i módní průmysl na alternativy jako je umělá kožešina (Furfreealliance.com 2017).
- **Obchod bez kožešin (Fur Free Retailer)** je mezinárodní program od r. 2006 započatý Aliancí za módu bez kožešin.
- Cílem je oslovit výrobce oděvů, aby nepodporovali obchod s kožešinami. Dále informují veřejnost, které firmy nepodporují obchod s pravými kožešinami, pravidelně aktualizují tento seznam (Obchod bez kožešin.cz 2017).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÁ ČÁST

Závěrečná kapitola bakalářské práce se věnuje empirickému šetření. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaké jsou názory a informovanost respondentů o problematice kožeshinových farem na území ČR.

6.1 VZOREK RESPONDENTŮ

Dotazovanými respondenty jsou nahodile vybrané ženy a muži nad 18 let a bez rozdílu ve vzdělání, kteří byli ochotni účastnit se dotazníkového šetření.

6.2 METODA SBĚRU DAT

Pro sběr dat byla zvolena metoda anonymního dotazníku. Dotazník je metoda určená k hromadnému sběru dat v kvantitativně orientovaném výzkumu. Je nejčastěji používanou metodou v pedagogických výzkumech. Dotazník je složen z připravených otázek nebo výroků, na které respondent odpovídá písemně. Otázky nebo výroky v dotazníku jsou nazývány položkami (Doulik 2016). Výhodou dotazníku je získání dat od velkého počtu respondentů. Dotazník obvykle obsahuje tři části, a to úvodní část, věcnou část a poslední část, která zahrnuje demografické položky (věk, vzdělanost apod.). V úvodní části je popsán účel dotazníku a pokyny k vyplnění. Věcná část je tvořena dotazníkovými položkami, na které respondent odpovídá (Chráska, Kočvarová 2015). Mnou vytvořený dotazník se skládá z 16 uzavřených i otevřených dotazníkových položek. Dotazník je anonymní a dotazování písemné. Dotazníkové šetření bylo realizováno od 12. 10. 2017 do 1. 11. 2017. Ze 150 rozeslaných tištěných dotazníků se vrátilo 134 vyplněných. Návratnost dotazníků tedy činí 89 %.

(kompletní znění dotazníku je uvedené v příloze č. 1)

6.3 STANOVENÉ HYPOTÉZY

1. Hypotéza

Více než 90 % respondentů neví, kolik kožešinových farem je na území ČR.

2. Hypotéza

Více než 50 % respondentů nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat.

3. Hypotéza

Více než 70 % respondentů si myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický

4. Hypotéza

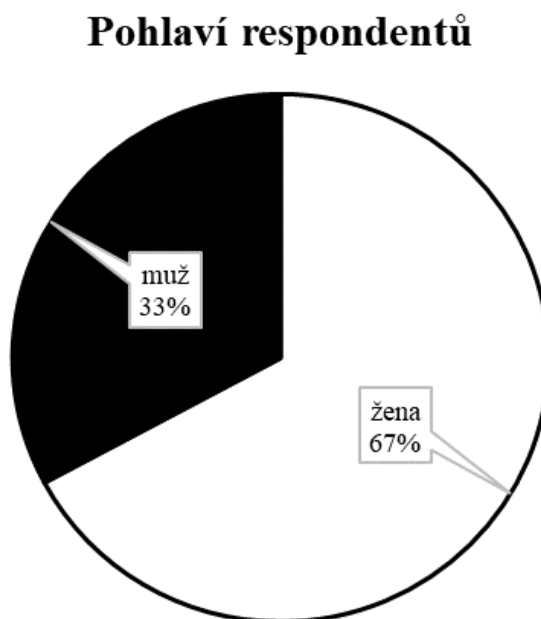
**Více než 70 % respondentů souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb.,
na ochranu zvířat proti týrání.**

6.4 VÝSLEDKY

Cílem výzkumu je ověření stanovených hypotéz prostřednictvím otázek, které jsou nedílnou součástí dotazníku. (příloha č. 1)

První část dotazníku byla zaměřena na obecné otázky, týkající se pohlaví, věku a vzdělání. Tyto otázky nehrají pro výzkum jako takový významnou roli, nicméně dokreslují představu složení vzorku respondentů. Taktéž jsou tyto otázky vhodné pro respondenty na úvod při vyplňování dotazníku. Odpovědi jsou zpracovány do přehledových tabulek a následně zobrazeny v grafech.

Graf č. 1 zobrazuje rozdělení respondentů dle pohlaví. Z celkového počtu 134 respondentů (100%) je 90 žen (67%) a 44 mužů (33%).

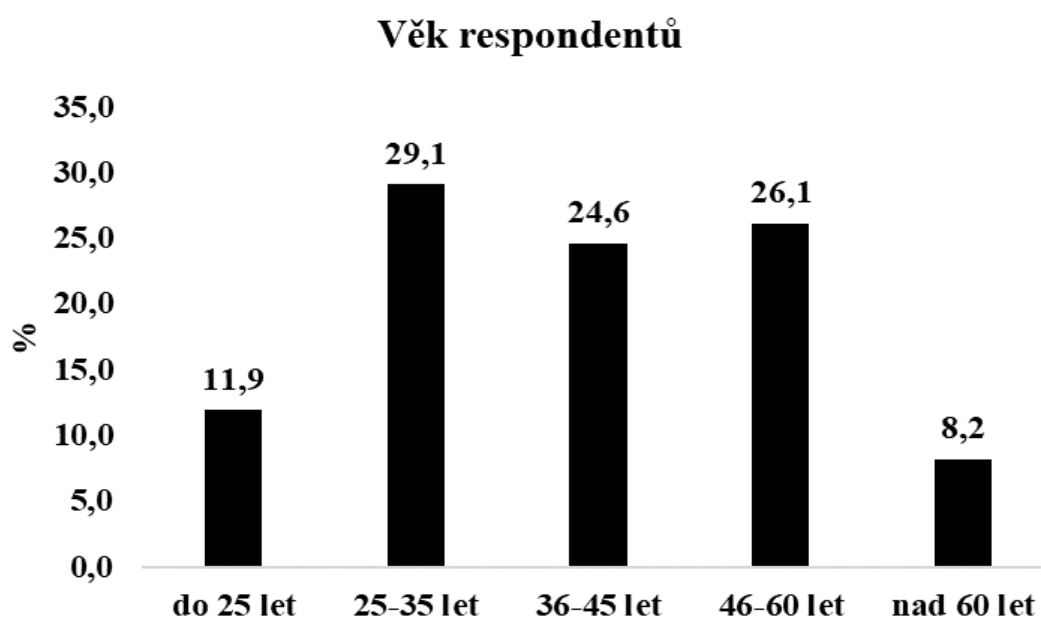

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka č. 3 shrnuje součet (n) a odpovídající procentuální zastoupení (%) věkového rozpětí respondentů. 39 respondentů spadá do věkové kategorie 25–35 let (29 %). Podařilo se získat i názory respondentů starších jak 60 let, jejichž počet byl 11, což činí 8,2 % (viz graf č. 2).

Tabulka č. 3: Věk respondentů

	Četnost (n)	%
do 25 let	16	11,9
25–35 let	39	29,1
36–45 let	33	24,6
46–60 let	35	26,1
nad 60 let	11	8,2

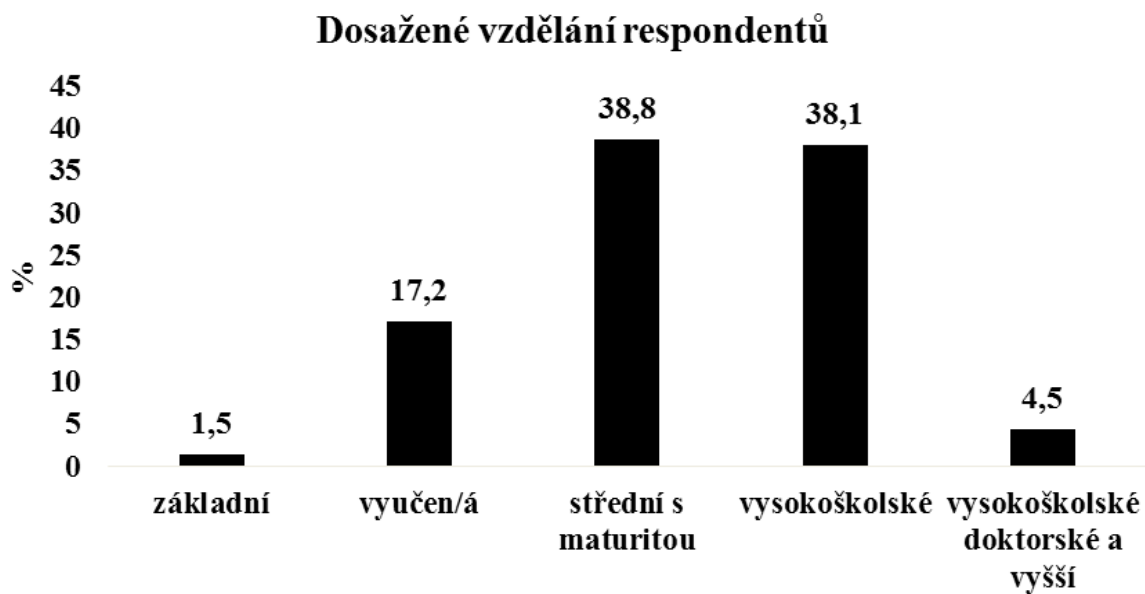

Graf č. 2: Věk respondentů

Tabulka č. 4 zobrazuje součet (n) a procentuální zastoupení (%) nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nejvíce respondentů 52, dosáhlo středního vzdělání s maturitou, což je 38,8% a vysokoškolského vzdělání 51 respondentů (38,1%). Graf č. 3 zobrazuje procentuální zastoupení vzdělání všech respondentů.

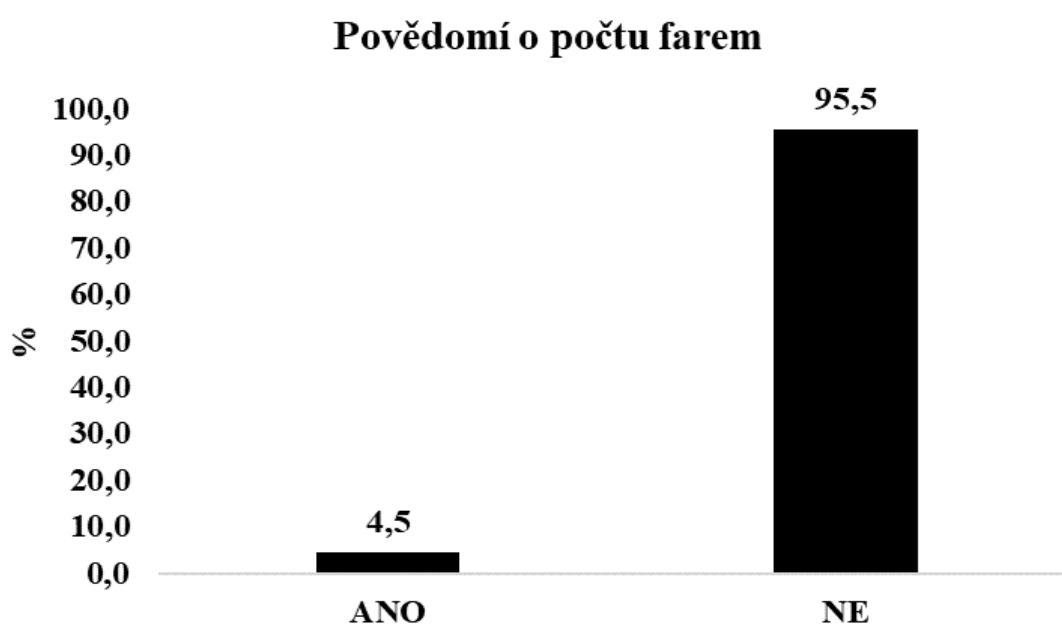
Tabulka č. 4: Dosažené vzdělání respondentů

	Četnost (n)	%
Základní	2	1,5
Vyučen/á	23	17,2
Střední s maturitou	52	38,8
Vysokoškolské	51	38,1
Vysokoškolské doktorské a vyšší	6	4,5

Graf č. 3: Dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 4 vyjadřuje odpovědi respondentů na otázku, zda respondenti vědí, kolik kožešinových farem se nachází na území ČR. Pouze 6 respondentů (4,5 %) odpovědělo kladně a uvedli správný počet kožešinových farem na území ČR. 128 respondentů (95,5 %) odpovědělo, že neví. Z grafu jednoznačně vyplývá, že většina respondentů neví, kolik se na území ČR nachází kožešinových farem. Mezi nejčastější odpovědi respondentů na podotázku, kolik si myslí, že je kožešinových farem na našem území, byly nejčastější odpovědi 5, 10, 15, 20, 30 a 50 farem. Objevili se také odhady 7, 12, 80, 125 či 300 farem. To poukazuje na fakt, že někteří respondenti nemají vůbec žádnou představu o farmách na našem území a o tuto problematiku se vůbec nezajímají.

Graf č. 4: Povědomí o počtu farem

Vzhledem k tomu, že počet farem na území ČR se stále snižuje a farmy se vzhledem k rozporuplnému vnímání společnosti příliš neprezentují, očekávala jsem, že respondenti nebudou znát odpověď na tuto otázku.

1. Hypotéza

Více než 90 % respondentů neví, kolik kožešinových farem je na území ČR.

H_0 – více než 90 % respondentů neví, kolik kožešinových farem je na území ČR.

H_1 – méně než 90 % respondentů neví, kolik kožešinových farem je na území ČR.

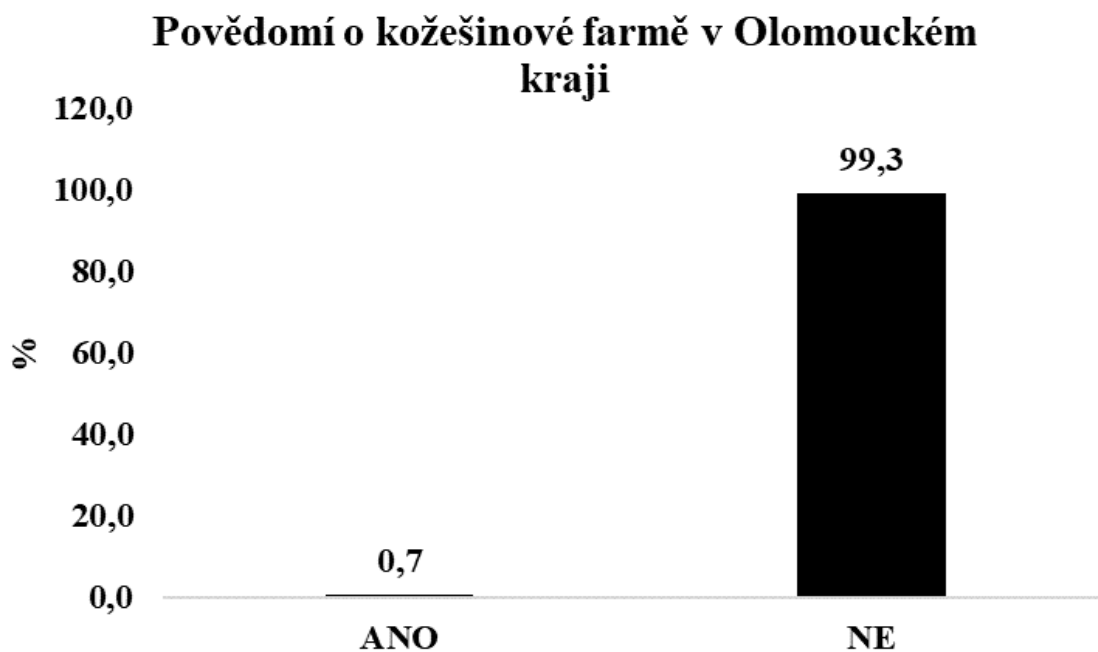
Zda je hypotéza platná, lze zjistit jejím ohodnocením pomocí statistických metod. Testování hypotéz se odehrává na základě pozorovaných hodnot. Testování statistických hypotéz je prováděno srovnáváním dvou hypotéz. Je zde rozlišována nulová hypotéza (H_0) a alternativní hypotéza (H_1), které jsou postaveny proti sobě. Zásada testování hypotéz je určení, v jak silném rozporu je výsledek našeho vzorku s nulovou hypotézou (Pavlík, Dušek 2012).

Tabulka č. 5: Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy, zda respondenti vědí, kolik je kožešinových farem na území ČR

	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	$\frac{(P - O)^2}{O}$
	P	O	O
Neznalost počtu kožešinových farem v ČR	128	122	0,2950
Znalost počtu kožešinových farem v ČR	6	12	3
Σ	134	134	3,2950

Ze statistických tabulek byla zjištěna kritická hodnota rizika při hladině významnosti 0,05 a stupně volnosti 1 na 3,841. Hodnota stanovená testem z našich dat je 3,2950. Hypotéza H_1 byla zamítnuta a přijata byla hypotéza H_0 , tedy více než 90 % respondentů neví, kolik kožešinových farem je na území ČR.

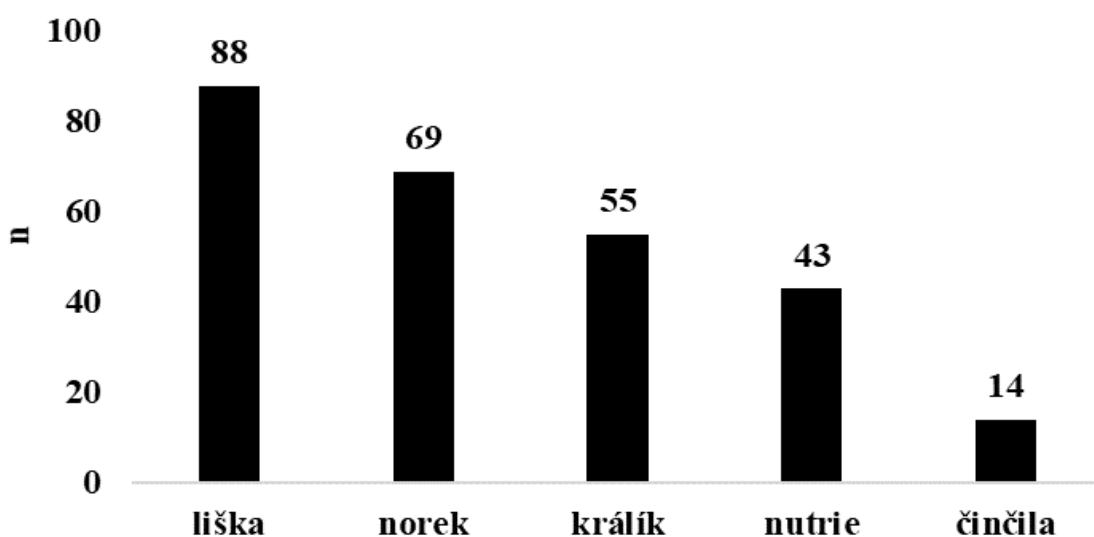
Graf č. 5 udává počet odpovědí respondentů na otázku č. 5 v dotazníku, která se zabývá tím, zda respondenti znají nějakou kožešinou farmu v Olomouckém kraji. 133 respondentů (99,3%) nezná žádnou kožešinou farmu v Olomouckém kraji. Pouze 1 respondent (0,7%) odpověděl kladně a doplnil lokalitu farmy. Tento výsledek se shoduje s předchozí hypotézou a téměř všichni netuší, že v Olomouckém kraji se nachází nějaká farma, natož kde přesně.

Graf č. 5: Povědomí o kožešinou farmě v Olomouckém kraji

Graf č. 6 znázorňuje nejčastější odpovědi respondentů na to, která zvířata jsou chována na kožešinových farmách. V nejvyšším zastoupení byla uvedena liška 88×, následoval norek 69× a v dalším pořadí králík 55×, nutrie 43× a činčila 14×. V menších počtech respondenti uvedli ondatru, fretku, bobra, veverku, psa, kočku, sobola, zajíce, hranostaje, kozu a vydru. Nejčastěji chovanými druhy pro zisk kožešiny jsou norci a lišky, což jsou i dvě nejčastější odpovědi respondentů. Další druhy kožešinových zvířat jsou fretky, činčily, nutrie a králíci. Tato zvířata se promítla také ve většině odpovědí respondentů. Zvířata jako pes, kočka, koza, vydra, veverka apod. nejsou kožešinová zvířata chovaná ve farmovém chovu. Tyto odpovědi byly zmíněny pouze 1× až 3×. Z toho vyplývá, že většina respondentů ví nebo mají z části představu, jaká zvířata jsou v tomto průmyslu chována, což se shoduje s realitou.

Zvířata chovaná na kožešinových farmách

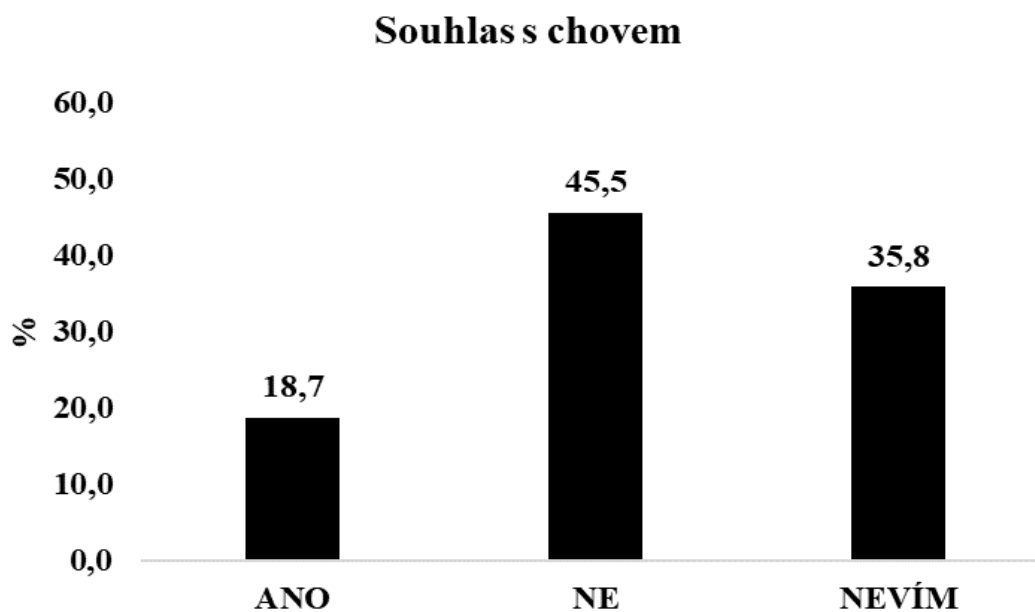
Graf č. 6: Zvířata chovaná na kožešinových farmách

Tabulka č. 6 zobrazuje počet odpovědí respondentů (n) a jejich procentuální zastoupení (%) na otázku č. 7 v dotazníku, která se zabývá souhlasem s chovem kožešinových zvířat na území ČR. Graf č. 7 vyjadřuje odpovědi na tuto otázku, kdy 25 respondentů (18,7 %) souhlasí s chovem kožešinových zvířat, 61 respondentů (45,5 %) nesouhlasí a 48 respondentů (35,8 %) si nejsou jistí.

Tabulka č. 6: Souhlas s chovem kožešinových zvířat na území ČR

	Četnost (n)	%
ANO	25	18,7
NE	61	45,5
NEVÍM	48	35,8

Graf č. 7: Souhlas s chovem kožešinových zvířat

Na základě literatury a jiných průzkumů jsem předpokládala, že nadpoloviční většina nebude souhlasit s chovem kožešinových zvířat. Byla tedy stanovena následující hypotéza.

2. Hypotéza

Více než 50 % respondentů nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat.

H_0 – více než 50 % respondentů nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat.

H_1 – méně než 50 % respondentů nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat.

Tabulka č. 7: Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy, zda respondenti souhlasí s chovem kožešinových zvířat

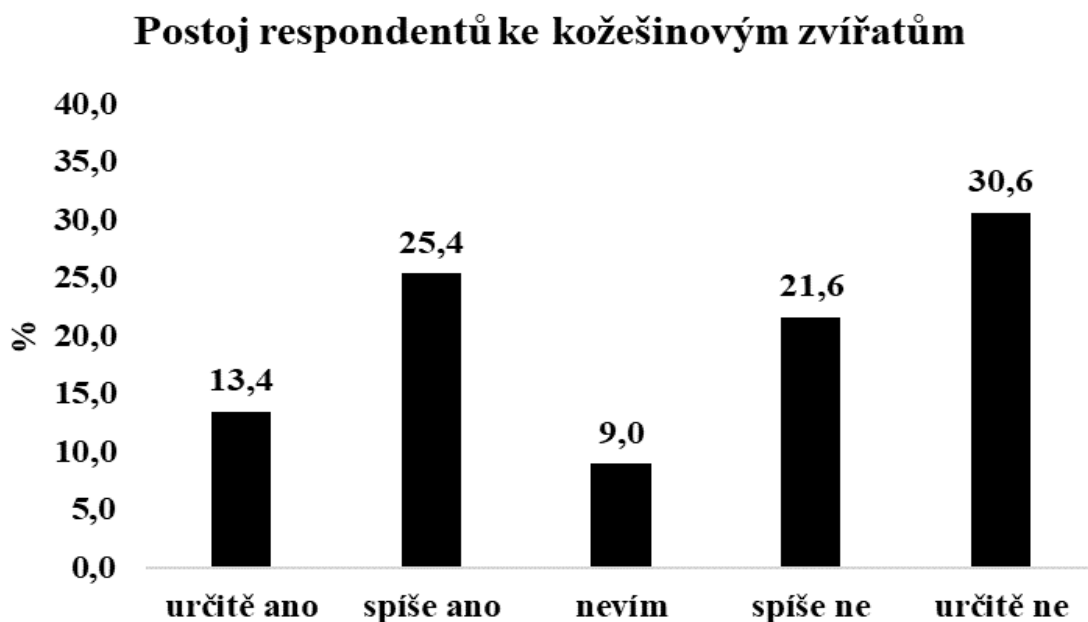
	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Souhlas s chovem kož. zvířat	25	68	27,1911
Nesouhlas s chovem kožeš. zvířat	61	66	0,3787
Σ	86	134	27,5698

Ze statistických tabulek byla zjištěna kritická hodnota rizika při hladině významnosti 0,05 a stupně volnosti 1 na 3,841. Hodnota stanovená testem z našich dat je 27,5698, která je větší než tabelovaná. Hypotéza H_0 tedy nebyla potvrzena a byla přijata alternativní hypotéza H_1 . Nelze tedy tvrdit, že lidé nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat.

Tabulka č. 8 a graf č. 8 ukazují odpovědi na to, zda si respondenti myslí, že chov kožешinových zvířat je stejný jako chov hospodářských zvířat. Nejvíce respondentů odpovědělo, že určitě ne (30,6%) nebo spíše ne (21,6 %), z čehož vyplývá, že většina respondentů chov kožешinových zvířat nevnímá srovnatelný s chovem hospodářských zvířat.

Tabulka č. 8: Postoj respondentů ke kožешinovým zvířatům – srovnání s hospodářskými zvířaty

	Četnost (n)	%
Určitě ano	18	13,4
Spíše ano	34	25,4
Nevím	12	9,0
Spíše ne	29	21,6
Určitě ne	41	30,6

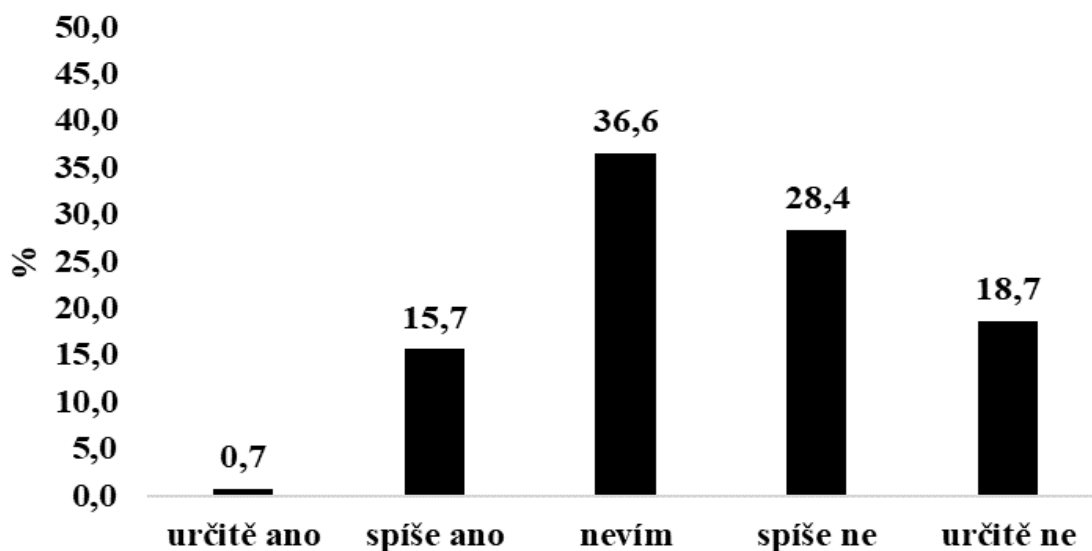
Graf č. 8: Postoj respondentů ke kožешinovým zvířatům

Tabulka č. 9 a graf č. 9 shrnují odpovědi respondentů na otázku, zda jsou kožešinová zvířata chovaná ve vyhovujících podmínkách. Většina, konkrétně 49 respondentů (36,6%) neví, 38 respondentů (28,4%) si myslí, že spíše nejsou. Určitě ano odpověděl pouze 1 respondent (0,7%).

Tabulka č. 9: Chov kožešinových zvířat ve vyhovujících podmínkách

	Četnost (n)	%
Určitě ano	1	0,7
Spíše ano	21	15,7
Nevím	49	36,6
Spíše ne	38	28,4
Určitě ne	25	18,7

Chov kož. zvířat ve vyhovujících podmínkách

Graf č. 9: Chov kožešinových zvířat ve vyhovujících podmínkách

Tabulka č. 10 a graf č. 10 zobrazují počet odpovědí respondentů (n) a jejich procentuální zastoupení (%) na otázku, zda je podle nich chov kožešinových zvířat neetický. Podle 82 respondentů (61,2%) je chov kožešinových zvířat neetický, pro 52 respondentů (38,8%) je chov etický.

Tabulka č. 10: Neetičnost chovu kožešinových zvířat

	Četnost (n)	%
ANO	82	61,2
NE	52	38,8

Graf č. 10: Neetičnost chovu kožešinových zvířat

Ve společnosti převládá názor, že chov zvířat na kožešinu je neetický (Svoboda zvířat 2017), proto jsem při stanovení hypotézy stanovila hladinu na 70 %

3. Hypotéza

Více než 70 % respondentů si myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický.

H_0 – Více než 70 % respondentů si myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický.

H_1 – Méně než 70 % respondentů si myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický.

Tabulka č. 11: Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy, zda si respondenti myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický

	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Neetičnost	82	95	1,7789
Etičnost	52	39	4,3333
Σ	134	134	6,1122

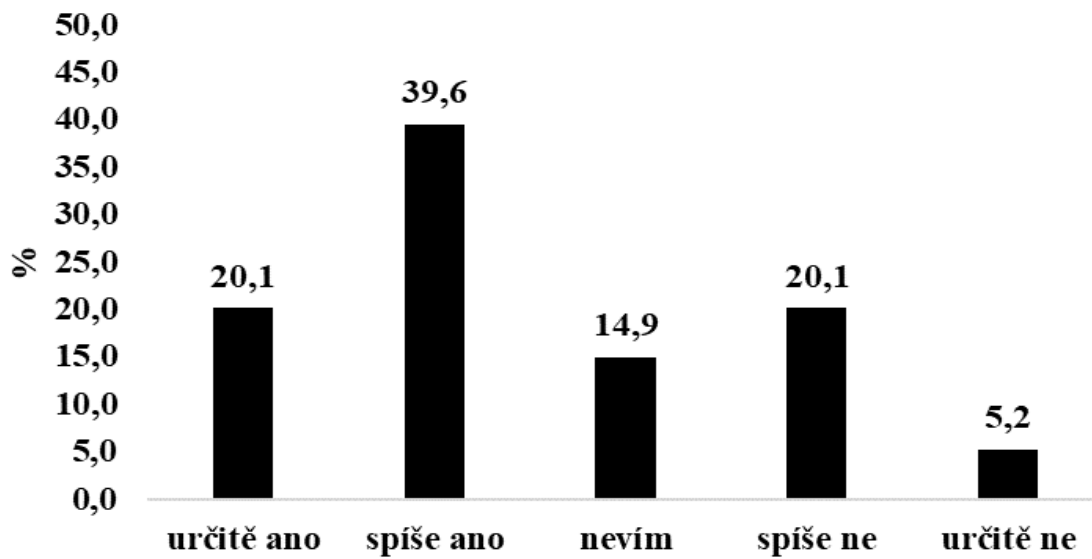
Ze statistických tabulek byla zjištěna kritická hodnota rizika při hladině významnosti 0,05 a stupně volnosti 1 na 3,841. Hodnota stanovená testem z našich dat je 6,1122, která je větší než tabelovaná. Hypotéza H_0 byla tedy zamítnuta a přijata byla hypotéza H_1 , tedy, že méně než 70 % respondentů si myslí, že chov kožešinových zvířat je neetický.

Tabulka č. 12 a graf č. 11 zobrazují odpovědi respondentů na otázku, zda vnímají nošení kožešin jako přežitek. 53 respondentů (39,6%) na tuto otázku odpovědělo spíše ano. 27 respondentů (20,1%) určitě ano a 20 respondentů (14,9%) neví. Lze tedy zkonstatovat, že nadpoloviční většina kožešiny nenesí ani nekupuje a myslí si, že se jedná o přežitek.

Tabulka č. 12: Nošení kožešin jako přežitek

	Četnost (n)	%
Určitě ano	27	20,1
Spíše ano	53	39,6
Nevím	20	14,9
Spíše ne	27	20,1
Určitě ne	7	5,2

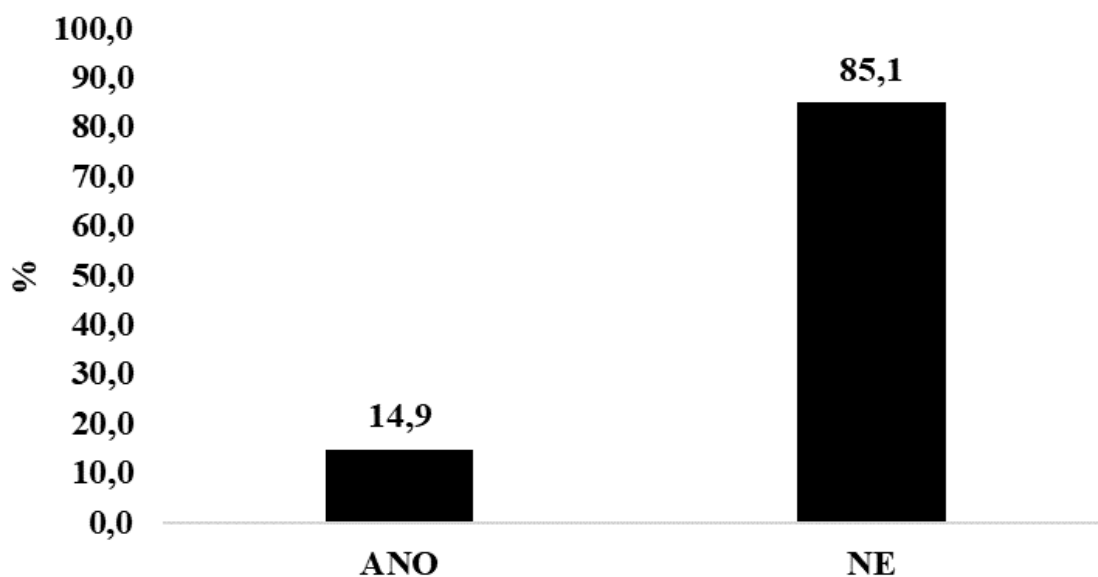
Nošení kožesin jako přežitok

Graf č. 11: Nošení kožesin jako přežitok

Graf č. 12 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda vlastní nějaký výrobek z pravé kožesiny. Většina respondentů 114 (85,1%) odpověděli, že výrobek z pravé kožesiny nevlastní. 20 respondentů (14,9%) odpovědělo, že vlastní nějaký výrobek z pravé kožesiny. Nejčastější odpovědí vlastníků pravých kožesin byl kožich, který byl zmíněn 10×. Další odpovědi byly rukávniky, čepice z králíka a z lišky, límce z lišky, ledvinové pásy.

Vlastnictví výrobku z pravé kožesiny

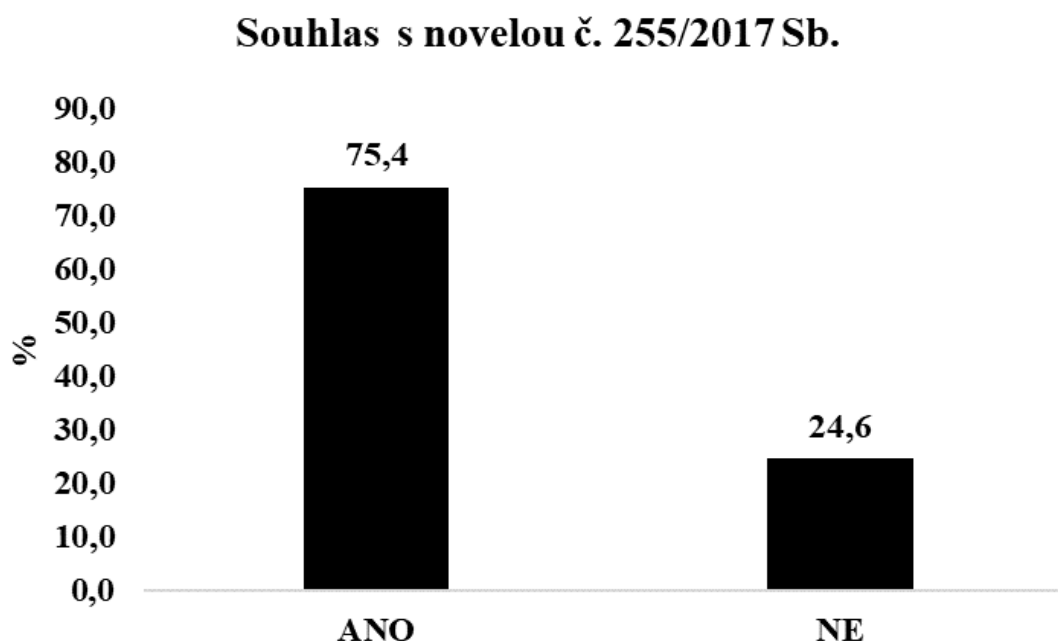

Graf č. 12: Vlastnictví výrobku z pravé kožesiny

Tabulka č. 13 a graf č. 13 zobrazují odpovědi respondentů na otázku, zda souhlasí se schválením novely č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, která od roku 2019 zakazuje chov kožešinových zvířat na území ČR.

Tabulka č. 13: Souhlas s novelou č. 255/2017 Sb.

	Četnost (n)	%
ANO	101	75,4
NE	33	24,6

Graf č. 13: Souhlas s novelou č. 255/2017 Sb.

Na základě předchozích předpokladů, kdy jsem odhadovala, že lidé nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat, jsem stanovila hypotézu č. 4, která prověřila souhlas s novelou zákona č. 246/1992 Sb.

4. Hypotéza

Více než 70 % respondentů souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

H_0 – více než 70 % respondentů souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

H_1 – méně než 70 % respondentů souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Tabulka č. 14: Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy, zda respondenti souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

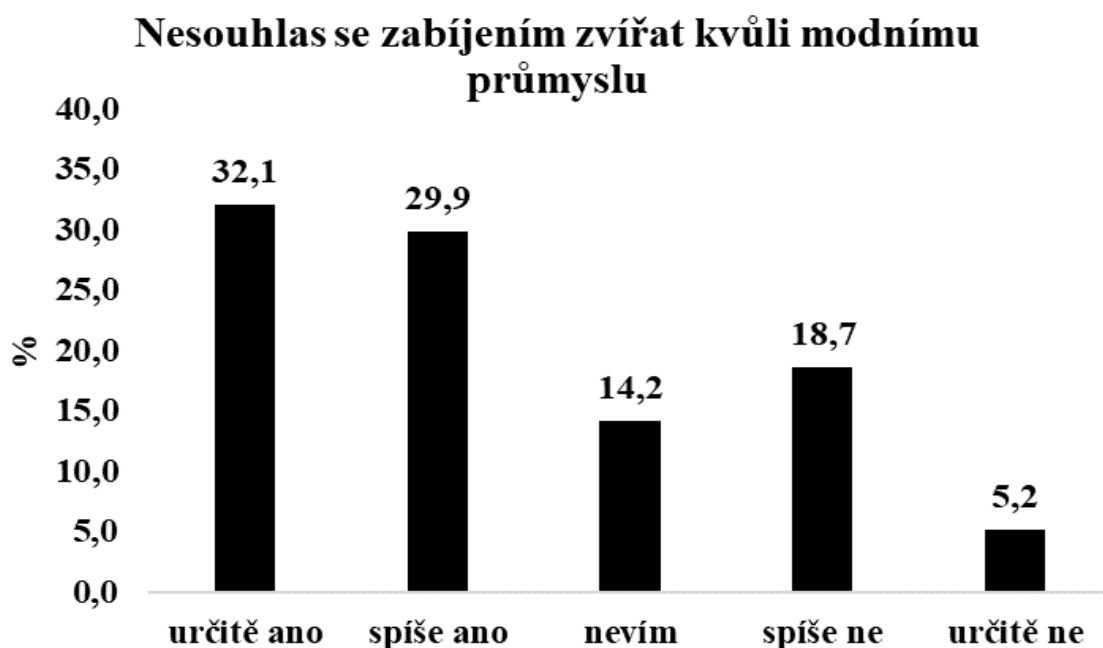
	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	$\frac{(P - O)^2}{O}$
	P	O	
Souhlas s novelou	101	95	0,3789
Nesouhlas s novelou	33	39	0,9230
Σ	134	134	1,3019

Ze statistických tabulek byla zjištěna kritická hodnota rizika při hladině významnosti 0,05 a stupně volnosti 1 na 3,841. Hodnota stanovená testem z našich dat je 1,3019, která je menší než tabelovaná. Hypotéza H_0 byla potvrzena, tedy, že více než 70 % respondentů souhlasí s novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Tabulka č. 15 zobrazuje četnost (n) a procentuální zastoupení (%) odpovědí respondentů na otázku č. 14 v dotazníku, která se zajímá, zda respondenti souhlasí se zrušením všech kožešinových farem, protože se jim nelíbí, že jsou zvířata zabíjena kvůli módnímu průmyslu. Graf č. 15 jednoznačně ukazuje, že 62 % respondentů nesouhlasí se zabíjením zvířat na kožešinu.

Tabulka č. 15: Nesouhlas se zabíjením zvířat kvůli módnímu průmyslu

	Četnost (n)	%
Určitě ano	43	32,1
Spíše ano	40	29,9
Nevím	19	14,2
Spíše ne	25	18,7
Určitě ne	7	5,2

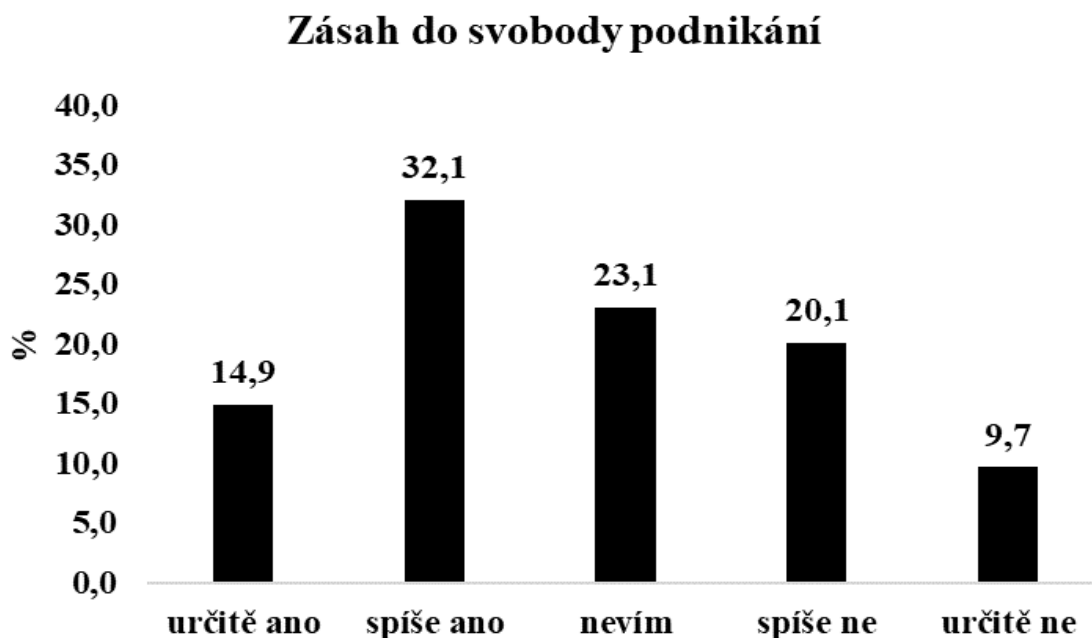
Graf č. 14: Nesouhlas se zabíjením zvířat kvůli módnímu průmyslu

Tabulka č. 16 zobrazuje četnost (n) a procentuální zastoupení (%) odpovědí respondentů na otázku č. 15 v dotazníku, zda si respondenti myslí, že novela zasahuje do svobody podnikání.

Tabulka č. 16: Zásah do svobody podnikání

	Četnost (n)	%
Určitě ano	20	14,9
Spíše ano	43	32,1
Nevím	31	23,1
Spíše ne	27	20,1
Určitě ne	13	9,7

Graf č. 15 ukazuje odpovědi respondentů na tuto otázku, kdy 20 respondentů (14,9%) odpovědělo určitě ano a 43 respondentů (32,1%) odpovědělo spíše ano.

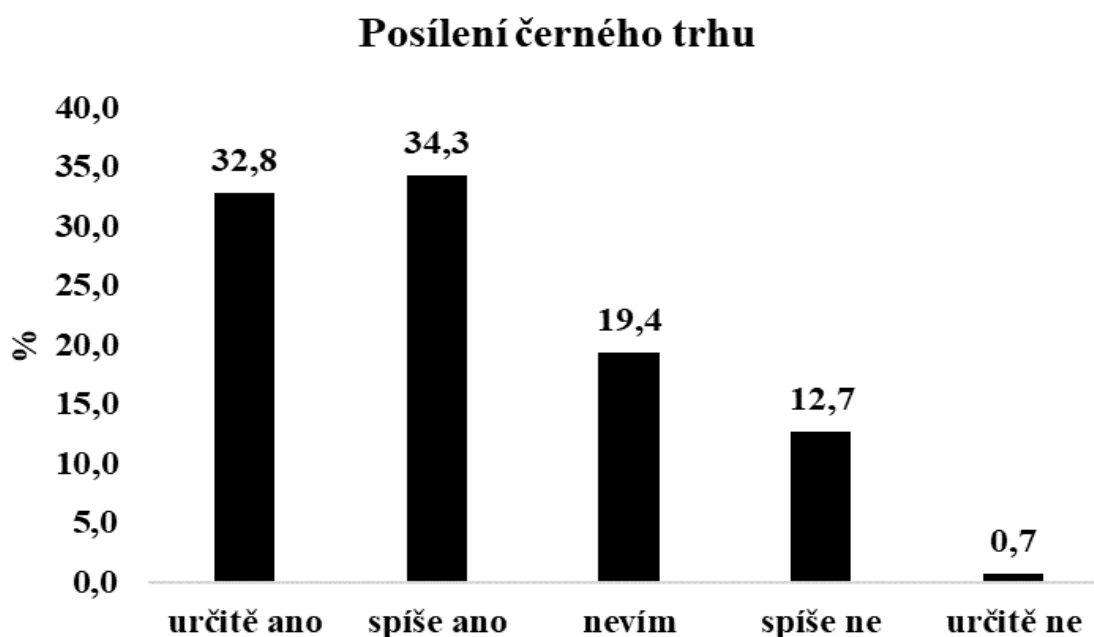

Graf č. 15: Zásah do svobody podnikání

Tabulka č. 17 a graf č. 16 zobrazují odpovědi respondentů, zda si myslí, že zákaz kožešinových farem posílí černý trh s kožešinovým zbožím na území ČR. 44 respondentů (32,8%) odpovědělo určitě ano a 46 respondentů (34,3%) odpovědělo spíše ano. Pouze 1 respondent (0,7%) si myslí, že k posílení černého trhu s kožešinovým zbožím určitě nedojde.

Tabulka č. 17: Posílení černého trhu

	Četnost (n)	%
Určitě ano	44	32,8
Spíše ano	46	34,3
Nevím	26	19,4
Spíše ne	17	12,7
Určitě ne	1	0,7

Graf č. 16: Posílení černého trhu

7 DISKUZE

Z výsledků analýzy dat se ukázalo, že většina respondentů (95,5%) neví, kolik se na území ČR nachází kožešinových farem. Většina respondentů (99,3%) také neví o existenci kožešinové farmy v Olomouckém kraji. Otázka zní, jaký je k tomu důvod. Jestli to souvisí s nezájmem o chov kožešinových zvířat, nebo zdali lidé nenosí kožešiny, a tudíž nepotřebují vědět, kde se tato zvířata chovají. Většina respondentů se vyjadřovala o kožešině jako o přežitku. Respondenti mají jakousi představu o druzích chovaných zvířat. V největším počtu respondenti uvedli jako nejčastěji chovaná zvířata na kožešinových farmách lišku, norka, králíka, nutrie a činčilu. Nejčastěji chovanými kožešinovými zvířaty jsou norci, lišky, fretky, činčily, nutrie a králíci. Nejvíce jsou chováni norci a lišky (Pickett, Harris 2015). Odpovědi respondentů se ve velké míře shodují s realitou.

Moje hypotéza (č. 2), že respondenti nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat, nebyla překvapivě potvrzena, 45,5 % respondentů s chovem na území ČR nesouhlasí. Téměř 36 % respondentů nevědělo, jak se rozhodnout, bylo pro ně těžké přiklonit se jednoznačně na první či druhou stranu. To poukazuje na rozpor s výzkumem, ve kterém většina respondentů (82 %) uvádí, že nesouhlasí s chovem a zabíjením kožešinových zvířat kvůli kožešině (Svoboda zvířat 2017). Myslím, si, že to souvisí s informovaností veřejnosti obecně. Záleží na tom, která společnost průzkum dělá a jakým způsobem pokládá otázky. Pokud je jim vysvětleno, že zvíře je využito kromě kožešiny včetně masa a kostí, pak je pro společnost přijatelnější chovat tato zvířata, stejně jako jiná hospodářská zvířata. Pokud jsou výzkumy směřovány pouze na otázky týkající se kožešiny, spíše se přiklání ke zrušení takových farem. Je proto velmi těžké posoudit tuto otázku správně. S tímto souvisí i etika chovu zvířat. Pro 82 respondentů (61,2%) je chov kožešinových zvířat neetický. Přepokládala jsem, že to bude více než 70 %. V posledních letech je totiž diskutována etická otázka farmových chovů a využití zvířat pro jejich kožešinu v módním průmyslu. Mnoho lidí vnímá takové zabíjení zvířat jako marnivé a zbytečné. Většina respondentů také souhlasí se zrušením všech kožešinových farem, protože se jim nelíbí, že jsou zvířata zabíjena kvůli módnímu průmyslu.

Poněkud rozporuplné se pak může jevit, že většina (75,4 %) souhlasí s úplným zákazem chovu těchto zvířat na území ČR. 24,6 % respondentů nesouhlasí s tímto zákazem. Návrh o novele, která navrhuje zákaz kožešinových farem, byl předložen skupinou poslanců v roce 2016. V červnu 2017 v Poslanecké sněmovně ČR byl přijat pozměňovací návrh, který předložil předseda výboru pro životní prostředí Robin Böhnisch (Moravcová, Hemrová 2017).

V červenci tento návrh prošel Senátem a 1. 8. 2017 podepsal novelu prezident ČR Miloš Zeman, čímž byla definitivně přijata. Většina respondentů chov kožešinových zvířat nevnímá jako srovnatelný s chovem hospodářských zvířat. Pro 47 % respondentů určitě ano nebo spíše ano tato novela zasahuje do svobody podnikání a 23,1 % si nejsou jistí. Většina respondentů (32,8 % určitě ano, 34,3 % spíše ano) se obává, že tento úplný zákaz chovu kožešinových zvířat jen posílí černý trh s kožešinovým zbožím na území ČR.

V březnu a dubnu 2017 prováděla agentura Focus výzkum zaměřený na veřejné mínění o kožešinové módě. 83 % respondentů souhlasí s přijetím zákona, který v ČR zakazuje chov zvířat výhradně pro kožešiny (Svoboda zvířat 2017). V mnohých aspektech se shodují odpovědi respondentů tohoto výzkumu s výzkumem realizovaným agenturou Focus.

Z dotazovaných 134 respondentů, 20 respondentů vlastní výrobek z pravé kožešiny. Nejvíce zmiňovaný byl právě kožich, ale objevili se odpovědi jako čepice, rukávníky, límce apod. Několik respondentů uvedlo, že výrobek z pravé kožešiny zdědili po matce nebo babičce a nyní jej vlastní jako památku, nicméně výrobek sami nenosí. Z těchto 20 respondentů bylo 12 žen.

Na otázku, zda jsou kožešinová zvířata chována ve vyhovujících podmínkách, 36,6 % respondentů odpovědělo, že neví. Mnoho lidí nemá informace nebo si neuvědomují, jaké poměry panují na kožešinových farmách. Přesto větší část respondentů si myslí, že určitě nejsou nebo spíše nejsou zvířata chována ve vyhovujících podmínkách. Předpokládám, že stav a přístup ke zvířatům, respondenti porovnávají s jinými hospodářskými zvířaty, jako jsou prasata nebo krávy, kde jsou sice stanoveny normy na chov těchto zvířat, ale bývají často porušovány. Zvířata mají málo prostoru, nejsou v dostatečně čistém prostředí a mláďata jsou velmi brzy oddělena od matek (Veverková 2012). Kožešinové farmy většinou nelze navštívit na rozdíl od ostatních chovů, např. kamerové záznamy z kravínů jsou běžně používány v médiích, oproti tomu legálně pořízené záznamy z kožešinových farem téměř neexistují. Majitelé farem svou činnost zpravidla nijak nezveřejňují.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou chovu kožešinových zvířat na území ČR. Hlavním cílem této práce bylo vypracovat literární rešerši na dané téma. Teoretická část práce obsahuje 5 kapitol – vymezení pojmů, historie kožešinových farem a současný stav kožešinových farem s důrazem na kožešinovou farmu Klopotovice, legislativa, nejčastěji chovaná kožešinová zvířata na území ČR, welfare a organizace věnující se problematice kožešinových zvířat a jejich chovu. Dalšími cíli bylo zjistit míru informovanosti respondentů o kožešinových farmách, zjistit názor respondentů na existenci těchto farem a také názor na novelizaci zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Na území ČR se nachází 9 kožešinových farem. Chovají se zde nejvíce norek a liška (Šatrán 2017). Každý rok je zabito okolo 20 000 kožešinových zvířat (Obránci zvířat.cz 2017 A). Přesné počty je však obtížné získat, protože majitelé nezveřejňují informace ohledně svých farem kvůli rozdílnému vnímání veřejností.

Ve výzkumné části byl pro sběr dat zvolen anonymní dotazník. Bylo rozdáno celkem 150 dotazníků, přičemž návratnost činila 89 % (134 dotazníků). Výzkumu se účastnili nahodile vybrané ženy a muži nad 18 let a bez rozdílu ve vzdělání, kteří byli ochotni se účastnit tohoto šetření. Z výsledků analýzy dat se ukázalo, že většina respondentů neví, kolik se na území ČR nachází kožešinových farem a také neví o existenci kožešinové farmy v Olomouckém kraji. Hypotéza č. 2 – Více než 50 % respondentů nesouhlasí s chovem kožešinových zvířat, nebyla potvrzena. S chovem nesouhlasí pouze 45,5 % respondentů, 35,8 % respondentů nevědělo, jak se rozhodnout, a 18,7 % respondentů souhlasí. Poněkud rozporuplné se pak může jevit, že většina (75,4 %) souhlasí s úplným zákazem chovu těchto zvířat na území ČR. Zbýlých 24,6 % respondentů nesouhlasí. Pro 82 respondentů (61,2%) je chov kožešinových zvířat neetický.

Rok 2017 byl v této problematice klíčový, poněvadž v tomto roce došlo ke schválení novely zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. Novela č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, zakazuje od roku 2019 chov kožešinových zvířat chovaných primárně pro zisk kožešiny. Zákon byl vyhlášen 18. 8. 2017 (Parlament ČR 2017). Chov musí být ukončen do 31. 1. 2019 a majitelé si mohou zažádat o finanční kompenzaci. Výši této finanční kompenzace stanoví ve vyhlášce Ministerstvo zemědělství (Vojíková 2017).

Kožešinová zvířata jsou držena v zajetí skrz jejich krásnou srst, za což stále platí svými životy i v 21. století. I přes velkou kritiku tohoto zákazu, ochrana zvířat a etická otázka byla silnější než ekonomické zájmy kožešinového průmyslu. Nemyslím si, že zabíjení zvířat z důvodu zisku jejich kožešiny je v této době ospravedlnitelné. Věřím, že dnešní společnost by se bez pravých kožešin obešla.

SEZNAM LITERATURY

Agrowebcee.net. *Welfare kožešinových zvířat: Welfare lišek-výzkum a využití v praxi*. AgroWeb Network: Agriculture Related Information [online]. [cit. 2017-09-18]. Dostupné z: <http://www.agrowebcee.net/animal-welfare-cz/welfare-kozesinovyh-zvirat/kozes-welfare-lisky/>

ANDĚRA, Miloš a ČERVENÝ, Jaroslav. *Velcí savci v České republice – rozšíření, historie a ochrana, 2. Šelmy (Carnivora)*. Praha: Národní muzeum, 2009. s. 103–104. ISBN 9788070362594.

ANDĚRA, Miloš a GAISLER, Jiří. *Savci České republiky: popis, rozšíření, ekologie, ochrana*. Praha: Academia, 2012. s. 188–189. ISBN 9788020021854.

ANONYMUS, *Chov stříbrných lišek a norků*. Klopotovice: První rd. farma pro chov stříbrných lišek [atd.], s. 6–8, [19--].

BARTOŠ, Luděk a kolektiv autorů, JEBAVÝ, Lukáš, ed. *Ochrana, chov a využití pokusných zvířat*. Brno: Společnost pro vědu o laboratorních zvířatech ve spolupráci s ČZU v Praze, c2014. s. 205-207, ISBN 978-80-213-2486-2.

BioLib.cz A [online]. [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxonposition/id1916/>

BioLib.cz B [online]. [cit. 2017-06-08]. Dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxonposition/id1681/>

ČERNOŠEK, Antonín. *Zdraví zvířat v drobných chovech*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1989. s. 131–132, 151–152.

ČERVENÝ, Jaroslav a ŠŤASTNÝ, Karel. *Myslivecká zoologie*. Praha: Druckvo, spol. s r.o., 2015. Myslivost pro praxi. s. 114–116. ISBN 9788087668146.

DOULÍK, Pavel. *Vybrané základy metodologie pedagogického výzkumu: (se cvičeními)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2016. s. 38–39. ISBN 9788074149894.

DOUSEK, Jiří. *Řád chovu kožešinových zvířat*. Chovatel. 1999, 38(4), s. 27. ISSN 0323–1534.

Furfreealliance.com. *Fur free alliance. Fur farming*. [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <http://www.furfreealliance.com/fur-farming/>

HANZÁK, Jan a VESELOVSKÝ, Zdeněk. *Světlem zvířat. I. díl–Savci*. 3. vyd. Praha: Albatros, 1975. Klub mladých čtenářů. Výběrová řada. s. 299-303.

HANZAL, Vladimír. *Myslivost I*. I. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, spol. s r.o., 2016. s. 143–144, 152. ISBN 9788087668238.

HOLEČKOVÁ, Dana a DOUSEK, Jiří. *Podmínky chovu savců volně žijících druhů v zajetí: včetně velikosti a základního vybavení chovného zařízení, způsobu chovu, výživy, odchytu a transportu: doporučení Ústřední komise pro ochranu zvířat*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2000. s. 7-8, ISBN 80-7084-147-8.

HONZÍREK, Jiří. *Nová strategie při budování liščích nor?* Myslivost: Stráž myslivosti [online]. 2004, 52 (5–květen), s.20–21 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2004/Kveten---2004/Nova-strategie-pri-budovani-liscich-nor->

CHRÁSKA, Miroslav a KOČVAROVÁ, Ilona. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2015. s. 41–46. ISBN 9788074545535.

JEDLIČKA, Martin. *Budou se u nás chovat norci a lišky?* Chovatel. 2016, 55(9), s. 16–17. ISSN 0323-1534.

Klopotovice.cz. *Obec Klopotovice* [online]. [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <http://www.klopotovice.cz/>

KONRÁD, Jaroslav. *Chov kožešinových zvířat*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 1996. s. 3–4, 12–13. ISBN 8071572047.

KONRÁD, Jaroslav. *Současná chovatelská a veterinární problematika v chovu kožešinových zvířat*. Veterinářství. 2006, 56(7), s. 403-406. ISSN 0506-8231.

KUBIŠOVÁ, Sylvie, KUKLA, František a HASLBACHOVÁ, Hana. *Chov drobných hospodářských zvířat*. 2. přepracované vyd. Brno: Vysoká škola zemědělská v Brně, 1987. s. 5–25, 53.

KUCHTÍK, Jan. *Chov zvířat II: alternativní chovy zvířat a farmové chovy zvěře*. V Brně: Mendelova univerzita, 2013. s. 9–10. ISBN 9788073757229.

KUKLA, František a ŘEHÁKOVÁ, M. *Evidence v chovu kožešinových zvířat*. Chovatel. 1993, 32(10), s. 8–9. ISSN 0323-1534.

Lopotník. *Trocha historie*. Lopotník: Občasník o minulosti a přítomnosti nejen naší obce [online]. Klopotovice: Obecní úřad v Klopotovicích, 2011, XI(3), s. 12-16 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <http://www.klopotovice.cz/file.php?nid=1914&oid=2812296>

MATOUŠEK, Václav et al. *Speciální zootechnika*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1996. s. 137. ISBN 8070401583.

Metodický návod SVS ČR OZ č. 8/2000 – In: *Biologie jelenovitých: sborník z celostátního semináře konaného ve dnech 19. a 20. června 2000 v Hranicích*. Praha: Výzkumný ústav živočišné výroby, 2000. ISBN 8086454061.

MORAVCOVÁ, Lucie a HEMROVÁ, Lucie. *Zákaz kožešinových farem je na dosah!*. In: Zpravodaj Svobody zvířat [online]. Plzeň: Svoboda zvířat, 2017(II), s. 4-7. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.app.box.com/v/zpravodaj-II-2017>

MÜLLEROVÁ, Hana a STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). s. 25–27, 269–288. ISBN 978-80-200-2317-9.

Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování, článek 2, písmeno m), [online]. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32009R1099>

Obchod bez kožešin.cz. *Obchod bez kožešin. O nás*. [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <http://www.obchodbezkozesin.cz/cz/index.php>

Obránci zvířat.cz 2017 A. *Farmy v ČR*. Obraz: Obránci zvířat [online]. 2017 [cit. 2017-09-13]. Dostupné z: <https://www.obrancizvirat.cz/kozesiny/aktualni-stav/>

Obránci zvířat.cz 2017 B. *O nás*. Obraz: Obránci zvířat [online]. [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <https://www.obrancizvirat.cz/o-nas/>

PAVLÍK, Tomáš a DUŠEK, Ladislav. *Biostatistika* [online]. Brno: IBA, 2012 [cit. 2017-11-09]. ISBN 978-80-7204-782-6. Dostupné z: <https://www.iba.muni.cz/res/file/ucebnice/pavlik-biostatistika-v2.pdf>

Parlament ČR. *Novela z. na ochranu zvířat proti týrání*. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2017 [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=742&o=7>

PICKETT, Heather a HARRIS, Stephen. *Případ kožešinových farem: vědecká recenze standardů životních podmínek zvířat a „WelFur“: zpráva pro Respect for Animals* [online]. Plzeň: Svoboda zvířat, 2015 [cit. 2017-09-10]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.app.box.com/v/pripadKozesinovyxFarem>

Protokol o kontrole č.j. SVS/2016/052961-M ze dne 5. 5. 2016, KVS Olomouc, dostupné z: <https://www.svscr.cz/uredni-deska/> přes **Vyvěšeno ke dni**, zadání datumu **3. 4. 2017**, pro Oblast : **KVS SVS pro Olomoucký kraj**, pro Kategorie : **Informace poskytované podle zákona 106/1999 Sb.** Po **Vyhledat** bude k dispozici dokument ohledně Klopotovic.

Protokol o kontrole č.j. SVS/2016/140867-M ze dne 15. 11. 2016, KVS Olomoucký kraj, KVS Olomouc, dostupné z: <https://www.svscr.cz/uredni-deska/> přes **Vyvěšeno ke dni**, zadání datumu **3. 4. 2017**, pro Oblast : **KVS SVS pro Olomoucký kraj**, pro Kategorie : **Informace poskytované podle zákona 106/1999 Sb.** Po **Vyhledat** bude k dispozici dokument ohledně Klopotovic.

SEIDL, Lukáš. *Pojď sem, stáhnu tě z kůže!*. Instinkt. 2015, 2015(18), s. 30–35. ISSN 1213-774X.

SCHNEIDEROVÁ, Pavla. *Chov kožešinových zvířat – aktuální otázky*. Praha: Úst. vědeckotechn. inform. pro zeměd., 1992. s. 7–11. ISSN 0862-3562.

SKŘIVAN, Miloš. *Chov kožešinových zvířat*. 2., dopl. vyd. Praha, 1983

SKŘIVAN, Miloš. *Chov norků a lišek*. *Náš chov*. 1997, 56(6), s. 4-6. ISSN 0027-8068.

SKŘIVAN, Miloš. *Chov kožešinových zvířat je stále perspektivní*. *Zemědělské listy*. 1999, 3(7), s. 8.

SOVJÁK, Richard a JEBAVÝ, Lukáš. *Základy pohody zvířat*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2014. s. 12, 58–59. ISBN 9788021325197.

Státní veterinární správa [online]. [cit. 2017-07-29]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/uredni-deska/> přes **Vyvěšeno ke dni**, zadání datumu **3. 4. 2017**, pro Oblast: **KVS SVS pro Olomoucký kraj**, pro Kategorie : **Informace poskytované podle zákona 106/1999 Sb.** Po **Vyhledat** bude k dispozici dokument ohledně Klopotovic.

Svoboda zvířat.cz. *Proti srsti*. Svoboda zvířat: organizace na ochranu zvířat [online]. [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <http://www.svobodazvirat.cz/kampane/proti-srsti.htm>

Svoboda zvířat 2017. *Závěrečná zpráva z kvantitativního sociologického výzkumu: CHOV KOŽEŠINOVÝCH ZVÍŘAT OČIMA ČESKÉ POPULACE* [online]. Agentura Focus, 2017, , 13 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.app.box.com/v/pruzkum-kozesiny-2017>

ŠATRÁN, Petr. MVDr. Petr Šatrán, Ph.D., poštovní korespondence ze dne 15.6.2017, Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy, Slezská 100/7, Praha 2, 120 56, viz Příloha č. 2

ŠKALOUD, Vojtěch. *Liška a větší šelmy: psík mývalovitý, mýval, liška, šakal, medvěd, rys, kočka*. Ilustroval Oldřich TRIPES. Praha: Brázda, 2009. Naše srstnatá zvěř. s. 26–28, 32, 57, 68. ISBN 9788020903723.

ŠONKOVÁ, Romana. *Situace v chovech kožešinových zvířat v ČR z pohledu státní správy*. Perspektivy chovu kožešinových zvířat v zemích EU: konference Praha, 21.10.2008 [online]. Plzeň: Svoboda zvířat, 2008, s. 16–18 [cit. 2017-09-13]. Dostupné z: http://www.protisrsti.cz/dokumenty/SvZv_Konference_sbornik_web.pdf

Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 1. 8. 2017. Svoboda zvířat: Organizace na ochranu zvířat [online]. Praha: Svoboda zvířat, 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.svobodazvirat.cz/novinky/zakaz-chovu-tzv-kozesinovyh-zvirat-byl-definitivne-prijat.htm>

Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 20. 7. 2017. Svoboda zvířat: Organizace na ochranu zvířat [online]. Praha: Svoboda zvířat, 2017 [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: <http://www.svobodazvirat.cz/novinky/zakaz-kozesinovyh-farem-prosel-senatem.htm>

Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 7. 6. 2017. Svoboda zvířat: Organizace na ochranu zvířat [online]. Praha: Svoboda zvířat, 2017 [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: <http://www.svobodazvirat.cz/novinky/snemovna-dala-zelenou-zakazu-kozesinovyh-farem.htm>

VEJČÍK, Antonín et al. *Chov hospodářských zvířat*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2001. s. 163. ISBN 8070405147.

VEVERKOVÁ, Eva. *Chov hospodářských zvířat a český zemědělec: (postoje k welfare hospodářských zvířat)*. Brno, 2012. Diplomová práce. MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ. Vedoucí práce Ing. Zbyněk Ulčák, PhD.

VICENOVÁ, Milena. *Chov kožešinových zvířat u nás*. *Náš chov*. 1994, roč. 54(4), s. 34. Podle Sbor. ze Semin. Aktuální problémy v chovu kožešinových zvířat. ISSN 0027-8068.

VOJÍKOVÁ, Martina. *Zákaz kožešinových farem*. *Zprávy Alfa 9: denní zpravodajství o legislativě a ekonomii* [online]. 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://zpravy.alfa9.cz/absolutenm/templates/zprava.aspx?a=47334>

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, § 13 Minimální standardy pro ochranu kožešinových zvířat ve farmovém chovu [online]. [cit. 2017-07-29]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/ws_content?contentKind=regulation&ion=1&id=57804&

Zákaz chovu kožešinových zvířat: Moderní trendy v evropské legislativě [online]. Plzeň: Svoboda zvířat, 2017, č. 5/2017 [cit. 2017-09-19]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.app.box.com/v/BrozuraPoslanci052017>

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), §3, písmeno c) [online]. [cit. 2017-07-29]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1999-166-viceoblasti.html

Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání [online]. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1992-246-viceoblasti.html

Zpráva o chovech a welfare kožesinových zvířat v ČR (2006) [online]. Plzeň Svoboda zvířat, 2006 [cit. 2017-09-10]. Dostupné z: http://www.protisrsti.cz/dokumenty/report_cj.pdf

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1	Pohlaví respondentů	34
Graf č. 2	Věk respondentů	35
Graf č. 3	Dosažené vzdělání respondentů	36
Graf č. 4	Povědomí o počtu farem	37
Graf č. 5	Povědomí o kožešinové farmě v Olomouckém kraji	39
Graf č. 6	Zvířata chovaná na kožešinových farmách	40
Graf č. 7	Souhlas s chovem kožešinových zvířat	41
Graf č. 8	Postoj respondentů ke kožešinovým zvířatům	43
Graf č. 9	Chov kožešinových zvířat ve vyhovujících podmínkách	44
Graf č. 10	Neetičnost chovu kožešinových zvířat	45
Graf č. 11	Nošení kožešin jako přežitek	47
Graf č. 12	Vlastnictví výrobku z pravé kožešiny	47
Graf č. 13	Souhlas s novelou č. 255/2017 Sb.	48
Graf č. 14	Nesouhlas se zabíjením zvířat kvůli módnímu průmyslu	50
Graf č. 15	Zásah do svobody podnikání	51
Graf č. 16	Posílení černého trhu	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1	Přehled chovů kožešinových zvířat v ČR k datu 15. 6. 2017	13
Tabulka č. 2	Přehled barevných forem lišek vyskytujících se ve volné přírodě	22
Tabulka č. 3	Věk respondentů	35
Tabulka č. 4	Dosažené vzdělání respondentů.	36
Tabulka č. 5	Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy	38
Tabulka č. 6	Souhlas s chovem kožešinových zvířat na území ČR	41
Tabulka č. 7	Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy	42
Tabulka č. 8	Postoj respondentů ke kožešinovým zvířatům	43
Tabulka č. 9	Chov kožešinových zvířat ve vyhovujících podmínkách	44
Tabulka č. 10	Neetičnost chovu kožešinových zvířat	45
Tabulka č. 11	Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy	46
Tabulka č. 12	Nošení kožešin jako přežitek	46
Tabulka č. 13	Souhlas s novelou č. 255/2017 Sb.	48
Tabulka č. 14	Kontingenční tabulka pro chí kvadrát pro testování hypotézy	49
Tabulka č. 15	Nesouhlas se zabíjením zvířat kvůli módnímu průmyslu	50
Tabulka č. 16	Zásah do svobody podnikání	51
Tabulka č. 17	Posílení černého trhu	52

SEZNAM ZKRATEK

EU	Evropská unie
KVS	Krajská veterinární správa
MZe	Ministerstvo zemědělství
SVS	Státní veterinární správa
VŽP	Vedlejší živočišné produkty

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č 2: MVDr. Petr Šatrán, Ph.D. – poštovní korespondence

DOTAZNÍK

„Problematika chovu kožešinových zvířat na území ČR“

Vážený pane, vážená paní,

jmenuji se Pavlína Spurná a jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Ráda bych Vás poprosila o spolupráci při vyplňování tohoto dotazníku. Dotazník se týká chovu kožešinových zvířat na území ČR a novelizace zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, která od roku 2019 bude zakazovat kožešinové farmy.

Označte, prosím, vždy jen jednu odpověď. U otevřených otázek napište svoji odpověď na vyznačený řádek. Dotazník je anonymní, nemusíte se obávat zneužití Vašich údajů. Výsledky z tohoto dotazníku budou použity v mé bakalářské práci. Velice Vám děkuji za Vaši ochotu k vyplnění dotazníku.

• **Vaše pohlaví je:**

- žena   muž

• **Kolik je Vám let?**

- do 25 let
 25–35 let
 36–45 let
 46–60 let
 nad 60 let

• **Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:**

- základní
 vyučen/á
 střední s maturitou
 vysokoškolské
 vysokoškolské doktorské a vyšší

- **Víte kolik kožešinových farem se nachází na území ČR?**

ANO

NE

Pokud je Vaše odpověď ANO, napište kolik: .....

Pokud NE, napište, kolik si myslíte, že jich na území ČR existuje: .....

- **Znáte v Olomouckém kraji nějakou kožešinovou farmu?**

ANO

NE

Pokud ANO, tak, prosím, napište kde:.....

- **Jaká zvířata jsou nejčastěji chovaná na kožešinových farmách v ČR? Prosím, vypište, která Vás napadají.**

.....

- **Souhlasíte s chovem kožešinových zvířat na území ČR?**

ANO

NE

NEJSEM SI JISTÁ/Ý

- **Chápu chov kožešinových zvířat jako jakýkoli jiný chov hospodářských zvířat.**

určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

- **Jsou podle Vás kožešinová zvířata chována ve vyhovujících podmínkách?**

určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

- **Myslím si, že chov kožešinových zvířat je neetický.**
  - ANO
  - NE

- **Myslím si, že nošení kožešin je přežitek.**
  - určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

- **Vlastníte nějaký výrobek z pravé kožešiny?**
  - ANO
  - NE

Pokud ANO, jaký? .....

- **Vláda schválila novelu č. 255/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 246/1992 sb., na ochranu zvířat proti týrání, která od roku 2019 zakazuje chov kožešinových zvířat chovaných primárně pro zisk kožešiny. Souhlasíte s tímto zákazem kožešinových farem?**
  - ANO
  - NE

- **Souhlasím se zrušením všech kožešinových farem, protože se mi nelíbí, že jsou zvířata zabíjena kvůli módnímu průmyslu.**
  - určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

- **Myslím si, že tato novela zasahuje do svobody podnikání.**
  - určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

- **Myslím si, že úplný zákaz chovu kožešinových zvířat jen posílí černý trh s kožešinovým zbožím na území ČR.**

určitě ano   spíše ano   nevím   spíše ne   určitě ne

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Pěkný den, Pavlína Spurná

Příloha č. 2

MVDr. Petr Šatrán, Ph.D. – poštovní korespondence

**Státní
veterinární
správa**

**Ústřední veterinární správa
Státní veterinární správa**

Slezská 100/7, Praha 2, 120 56
T: +420 227 010 111, F: +420 227 010 191
Elektronická adresa podatelny: epodatelna@svscr.cz
ID datové schránky: d2vaivr

svspes6850264b

Naše č. j.: SVS/2017/074438-G
Vyřizuje: MVDr. Irena Charvátová
Telefon: +420 227 010 148

Pavčina Spurná
Chořelice 1057
784 01 Litovel

V Praze dne 15.06.2017

Žádost o informace - chovy kožešinových zvířat v ČR

Vážená paní,

na základě Vaší žádosti doručené Státní veterinární správě dne 13. 6. 2017 týkající se aktuálních informací o stavu a počtu kožešinových farem na území ČR si Vám dovoluji zaslat souhrnný přehled o chovech přílohou tohoto dopisu.

S pozdravem

MVDr. Petr Šatrán, Ph.D.
ředitel odboru ochrany zdraví a pohody zvířat

Přílohy

1. Souhrnný přehled - kožešinové farmy v ČR

Bankovní spojení: ČNB 4221011/0710
IČ: 00018562

Historie počtu chovů kožešinových zvířat v ČR

V devadesátých letech a na počátku roku 2000 bylo v ČR aktivních okolo 26 chovů kožešinových zvířat. Od té doby jejich počet i stavy chovaných zvířat neustále klesal. V roce 2006 bylo v evidenci Státní veterinární správy (SVS) 19 chovů, zatímco v letech 2010 až 2013 už jen 13 až 14 aktivních chovů. V roce 2014 byly postupně ukončeny další chovy (např. v Lišově u Českých Budějovic, neboť chovatel zemřel a zvířata byla prodána, a dále v Moravských Knínících). V roce 2015 byl dále ukončen chov kožešinových zvířat ve Zbýšově a dále ukončen chov lišek v Křižanovicích.

Chovatelské aktivity v této oblasti mají v posledních letech znatelně klesající tendenci. Některé chovy ukončují svoji činnost např. z ekonomických důvodů, ale nezanedbatelný vliv mají také tzv. aktivisté a ochránáři zvířat, kteří svými aktivitami v některých případech chovy poškozují.

Aktuální přehled chovů kožešinových zvířat v ČR

V současné době SVS eviduje v ČR celkem 9 aktivních chovů kožešinových zvířat, které na farmě usmrcují a kožkují zvířata (za účelem zisku z prodeje kožešin). Mezi hlavní chovaná zvířata patří norek americký, norek evropský, liška modrá – pesec a liška stříbrná.

Aktuální přehled chovů kožešinových zvířat v ČR k datu 15. 6. 2017		
Jiříkovice	liška / fretka	Brno - venkov
Syrovice	norek	Brno - venkov
Křižanovice	norek	Vyškov
Klopotovice	norek	Prostějov
Bruzovice	liška	Frýdek - Místek
Pustějov	norek / fretka	Nový Jičín
Vítějeves	norek / liška	Svitavy
Velký Ratmírov	norek	Jindřichův Hradec
Dolní Cerekev	norek	Jihlava

Příslušné předpisy, podle kterých SVS dozoruje chovy kožešinových zvířat:

- ✓ zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- ✓ zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů,
- ✓ vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů,
- ✓ vyhláška č. 418/2012 o ochraně zvířat při usmrcování,
- ✓ nařízení Rady (ES) č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování.

Četnost a rozsah kontrol SVS

SVS provádí dozor na základě Víceletého plánu každý rok ve všech registrovaných farmových chovech kožešinových zvířat. Do roku 2012 tyto kontroly byly prováděny jedenkrát ročně a to zejména v době kožkování. Z důvodu často organizovaných kampaní různých spolků na ochranu zvířat byla po roce 2012 zvýšená četnost plánovaných kontrol dvakrát ročně, a to na jednu kontrolu v letním období a jednu v době kožkování. Kontroly v období kožkování probíhají v určeném termínu z důvodu nutnosti kontroly podmínek usmrcování jednotlivých zvířat. Chovatel, který jako podnikatel chová kožešinová zvířata, je povinen písemně 7 dnů přede dnem, kdy mají být zvířata usmrcena, oznámit tuto skutečnost krajské veterinární správě. Tato povinnost a nutnost kontroly průběhu usmrcování vyplývá z nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat během usmrcování (čl. 7 odst. 3).

Počet zvířat na kožešinových farmách

SVS nemůže poskytnout konkrétní počet chovaných zvířat na jednotlivých farmách, neboť čísla vychází pouze ze stavu v době kontroly na základě sdělení chovatele a navíc počet zvířat se v průběhu roku výrazně mění, zejména závisí, v jaké fázi chovu je kontrola provedena, zda např. v období před párováním zvířat, po narození mláďat či před kožkováním. Nicméně přibližný počet je většinou kolem 50 ks chovaných zvířat do 500 ks zvířat, jedná se spíše o malé rodinné farmy, výjimečně až 2 000 chovaných zvířat. Jediná větší farma kožešinových zvířat je farma ve Velkém Ratmírově, kde kapacita farmy může být až několik tisíc, ne však vždy je naplněna.

Návrh novely zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Již od loňského roku se projednává novela zákona č. 246/1992 sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, která by buď zpřísnila podmínky chovu kožešinových zvířat, případně po přechodném období chovy v ČR zcela zakázala. V současné chvíli se jeví spíše varianta jednoho z mnoha pozměňovacích návrhů, kdy by chovy byly cca od roku 2019 až 2020 zcela zakázány a chovatelům by byly poskytnuty kompenzační náhrady Ministerstvem zemědělství. Nicméně novela je stále v projednávání v Parlamentu ČR.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Pavčina Spurná
Katedra:	Biologie
Vedoucí práce:	Mgr. Kateřina Sklenářová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Problematika chovu kožešinových zvířat na území ČR
Název v angličtině:	The breeding of fur animal and their issues in the Czech republic
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá problematikou chovu kožešinových zvířat na území České republiky. Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na současný stav kožešinových farem v ČR, legislativu a problematiku chovu kožešinových zvířat. Praktická část je zpracována za základě vyhodnocení dotazníku.
Klíčová slova:	Kožešinové farmy, kožešinová zvířata, kožešina, norek, liška, welfare
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis deals with the issue of breeding fur animals in the territory of the Czech Republic. The theoretical part of the bachelor is based on the current state of fur farms in the Czech Republic, the legislation and the issue of fur animal breeding. The practical part presents results of the evaluation of the questionnaire.
Klíčová slova v angličtině:	Fur farms, fur animals, fur, mink, fox, welfare

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník Příloha č. 2 MVDr. Petr Šatrán, Ph.D. – poštovní korespondence
Rozsah práce:	76 stran
Jazyk práce:	Čeština